

СТЕНОГРАМА

круглого столу у Комітеті з питань правової політики та правосуддя на
тему: "Правові засади досудового врегулювання спорів та
альтернативні способи їх вирішення"

21 березня 2016 року

Веде засідання член Комітету СИДОРОВИЧ Р.М.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доброго дня, шановні присутні. Дякуємо, що зголосилися так багато людей сьогодні прийти на такий захід. Це свідчить про його однозначну важливість, про те, що питання, які піднімаються, насправді хвилюють суспільство, експертне середовище. І це вселяє надію, що насправді в питанні реформи досудового врегулювання спорів і пошуку альтернативних способів їх вирішення спільними зусиллями можна буде досягнути певного прогресу.

Насправді, проблема досудового врегулювання спорів і альтернативних способів їх вирішення в Україні піднімалася вже неодноразово. На жаль, ті механізми, які існують на сьогоднішній день, поки що не дають такого достатнього ефекту їхнього вирішення, як би це хотілося. Знову ж про це свідчить така велика кількість сьогодні присутніх тут гостей. Є, звичайно, напрацьований великий міжнародний вже досвід. Я знаю, як країна-сусідка Польща в питаннях альтернативних способів вирішення спорів просунулася досить далеко і справді на сьогоднішній день в Європі є чи не флагманом у цих питаннях. Є великий світовий досвід, є багато напрацювань, є багато різних думок, частково і критики тих моделей, які існують в різних країнах станом на сьогоднішній день. І хочеться сподіватися, що в результаті нашої сьогоднішньої дискусії нам вдасться напрацювати ті принципи і те бачення, яке зможе бути ефективним у нашій країні.

До наступного вітального слова я запрошую пана Джефрі Ерліха, старшого співробітника проектів Координатора проектів ОБСЄ в Україні. Прошу, вам слово.

ДЖЕФРІ ЕРЛІХ. Дуже вам дякую, пане голово. Шановні народні депутати, шановні запрошені, представники медійної спільноти, це велика честь для команди Координатора проектів ОБСЄ в Україні брати участь в такому заході, оскільки у нас є довготривале партнерство з комітетом і так само з Національною асоціацією медіаторів в Україні.

Я хочу зауважити, що якщо говорити про розвиток медіаційного законодавства, то ОБСЄ тут трохи в міжнародній спільноті є молодшим партнером. Тому я хотів би насамперед зазначити зусилля, які докладали у цій сфері USAID, а також, наскільки я розумію, Рада Європи теж має амбітні плати проектної діяльності в цій сфері. І хоча, як я вже сказав, наш внесок в цей процес є достатньо скромним, я тим не менше хотів би підкреслити, що ми дійсно вважаємо розвиток медіації одним з важливих пріоритетів. Частиною... нашим завданням є допомагати Україні реалізовувати, виконувати свої зобов'язання, які вона взяла на себе в рамках нашої організації. і дотримання цих зобов'язань в сфері верховенства права є теж важливим елементом нашої роботи.

Зокрема, в судовій сфері ми бачимо, що медіація має великий потенціал, в тому числі і в тому, щоб допомагати уникати довготривалих, судових, складних судових процесів. І, таким чином, допомагати уникати... знімати навантаження на судову систему.

І, по-друге. Важливо створити регуляторну базу для діяльності в цій сфері, оскільки судді вже займаються певною мірою медіацією. Але без певних зафіксованих правил, які можуть в цій сфері з'явитися.

Якщо ж говорити в більш широкому контексті, поза межею судової системи, то ОБСЄ вважає медіацію дуже важливим елементом, який може допомогти досягти більшої безпеки як на міжнародній арені, так і на рівні країни, і так само в житті звичайних громад. Ми в нашому офісі вважаємо, що професійні підготовлені медіатори дійсно можуть допомогти вирішувати

багато конфліктів і, зрештою, ми сподіваємося, що якісний закон в цій сфері допоможе збільшити кількість таких саме професійних і навчених медіаторів.

І я хотів би відзначити одну з сфер діяльності нашого офісу, це саме робота в сфері діалогу і хотів би відзначити, що навіть сьогодні і завтра деякі люди з цієї кімнати будуть їхати до Маріуполя, щоб застосувати на практиці свої навички і вміння в сфері медіації і підтримки діалогу.

І мені так само дуже приємно, що я беру сьогодні участь в цьому заході, який дає можливість медіаторам не лише з Києва, а, я так розумію, і з багатьох регіонів, а також правникам, суддям, народним депутатам обговорити у відкритому діалозі ці питання і вийти на законопроект.

І на цьому я зупиняю свою промову, щоб дати можливість більше сказати людям тим, які краще знаються на цій темі і побажати вам плідної дискусії і якісного законодавства, яке допоможе розвитку медіації та системи альтернативного вирішення суперечок.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я зараз плавно передаю слово власне організатору нашого круглого столу колезі по комітету Ігорю Алексєєву.

Веде засідання голова підкомітету Комітету АЛЕКСЄЄВ І.С.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Руслан Михайлович.

Шановні колеги, доброго дня, я вибачаюсь за невеличку затримку, але наш принцип роботи комітету, що взаємовиручка і взаємодопомога працює на відмінно.

Друзі, я вас хочу привітати на цьому заході. Сьогодні за планом у нас розширене засідання комітету у вигляді круглого столу і обговорення проблеми позасудового врегулювання спорів, поточний стан проблеми, шляхи врегулювання тих проблем, які існують взагалі. За результатами цього

заходу все ж таки нам потрібно визначитися на якому з етапів в Україні зараз знаходяться позасудові механізми регулювання спорів, що... де у нас є пріоритети для врегулювання, де у нас, скажімо так, потенційні сильні сторони для того, щоб впроваджувати додаткові ініціативи. І я знаю, що є ряд ініціатив щодо, зокрема, інституту медіації, спочатку, на моє переконання, в комерційних питаннях, цивільних, потім можна говорити про можливості запровадження таких механізмів і в кримінальних провадженнях, але це дискусійні питання. Але все ж таки, не обмежуючись цим питанням, хочу наголосити, що позасудові механізми врегулювання спорів вони набагато є ширшими і набагато змістовнішими, ніж лише механізми медіації, тому прохання в результаті нашої дискусії обговорити всі можливі варіанти і не тільки загострювати увагу лише на одному інституті, по який тільки що йшла мова.

Є тоді пропозиція, як модератор цього заходу, запропоную такий алгоритм виступів: обговорення (виступ) основного доповідача 5-8 хвилин; обговорення до 3 хвилин і запитання на хвилину.

Хотів би, щоб в цьому заході виступили, в першу чергу, представники Адміністрації Президента, оскільки нам потрібно, важливо знати, на якому етапі знаходиться робота Ради з питань судової реформи, оскільки без сумніву питання про досудове регулювання спорів повинно бути вирішено, скажімо так, в загальній концепції розвитку системи судочинства в Україні.

Хотів би також заслухати представників Міністерства юстиції, представників судової гілки влади, а також представників різних – громадського сектору, представників-медіаторів, а також інших зацікавлених сторін, які будуть вважати за потрібне виступити в цій дискусії.

І хочу тоді надати вступне вітальне слово і також Президенту Національної асоціації медіаторів Діані Проценко.

ПРОЦЕНКО Д.В. Щиро дякуємо. Так. Щиро дякуємо. Власне, зараз ми би, справді, обмежились тільки коротеньким словом привітання. Ми задоволені тим, що процес, який пов'язаний з врегулюванням медіації в Україні набув таких масштабів і в тому числі кількість присутніх на цьому заході, і рівень присутніх на цьому заході так само нам дозволяє робити висновки про те, наскільки це є важливо. І ми з свого боку готові і як представники від медіаторської спільноти бути активним партнером і надавати всю потрібну, в тому числі експертну допомогу для того, щоб було напрацьовано належним чином нормативне регулювання медіації. Я в контексті того, що було підготовлено для цього заходу, я б звернула увагу на те, що були підготовлені матеріали, які розкривають ті чи інші такі складні або важливі, але комплексні і складні питання для регулювання, і відповідно всі присутні отримали інфографіку, де ви можете мати можливість ознайомитися з тими чи іншими поглядами на певне питання, з усією картинкою якогось питання. Це важливо було нам зробити для того, щоб обговорення, власне, вже тут у плані дискусії зробити більш ефективним, і якісь речі, можливо, не пояснювати, тому що вони написані в інфографіках. І ми будемо дуже вдячні пану Ігорю за можливість на конкретні питання вже давати більш розлогі коментарі, коли буде у цьому потреба. І, власне, з точки зору взагалі самої системи альтернативного врегулювання місце в цій системі медіації і того, які є от ключові аспекти, концептуальні, які важливо так чи інакше врегульовувати в законі.

Дякую дуже. І я сподіваюсь, що у нас буде сьогодні, справді, ефективна робота.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам за виступ.

Питання до обговорення, перше питання щодо взагалі Концепції позасудового регулювання спорів і, скажімо так, розуміння функціонування в контексті принципу верховенства права, в контексті взагалі загальних питань

врегулювання спорів. І хотів би тоді запросити до слова або знову ж таки вас, пані Діана, або, якщо у нас є можливість обговорити по загальним питанням щодо концепції врегулювання спорів, як я вже зазначив, представників Адміністрації Президента і Міністерства юстиції. Хтось є з Адміністрації Президента і Міністерства юстиції? Немає.

Тоді попрошу Діана Проценко і Тетяна Кисельова, будь ласка, визначиться, хто головний по цьому питанню.

ПРОЦЕНКО Д.В. Я з великою повагою і з честю передам слово Тетяні Кисельовій, вона міжнародний експерт. І у нас є одне з найважливіших питань – це співвіднесення, власне, позасудового врегулювання спорів із принципом верховенства права, і лише після Тетяни я буду із задоволенням додавати те, що стосується альтернативного врегулювання і що ми бачимо в Україні, як це треба робити.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пані Тетяно, будь ласка.

_____ Т. Дякую.

Я як експерт, який працює здебільшого на міжнародному рівні, маю можливість порівняти ті процеси, які наразі у нас з правовим регулюванням медіації в Україні проходять з міжнародним стандартом. Тому дуже коротенько, дуже схематично мене попросили розкрити питання конституційних засад альтернативного врегулювання спорів.

У вас у всіх є така табличка і я попрошу її відкрити, і дуже-дуже коротенько поясню яким чином наше конституційне законодавство співвідноситься з міжнародними стандартами.

В цій презентації альтернативне врегулювання спорів, я маю на увазі 2 механізми: це медіація і третейське судочинство.

Обидва ці механізми, вони, звичайно, не є частиною правосуддя і не можуть бути правосуддям, так як правосуддя у нас, це діяльність державних органів, і тут питань немає. Але яким чином вони співвідносяться, в мене дві тези.

Перше, це те, що альтернативне врегулювання спорів ніяким чином не обмежує конституційних прав громадян. І друга, не тільки не обмежує, а сприяє досягненню мети і правосуддя.

Якщо ми почнемо з лівої частини. В нашій Конституції є стаття 124 "Про поширення юрисдикції судів на всі правовідносини", є право громадян на судовий захист і є стаття 6 Європейської Конвенції з прав людини, "Право на справедливий суд".

Конкретно яким чином не обмежуються ці права, ані медіацією, ані третейським судочинством.

По-перше, сама стаття 55 Конституції України говорить про те, що громадяни мають право будь-якими, незабороненими законами засобами, захищати свої права. Будь-які засоби, то і є, і медіація, і третейське судочинство, і всі інші методи альтернативного врегулювання спорів.

Далі є рішення Конституційного Суду України 2002 року. Якщо ми пам'ятаємо, то ще за радянських часів був обов'язковий претензійний порядок, досудовий порядок розв'язання спорів.

Цей порядок був закріплений в господарському, процесуальному законодавстві. Але він був скасований і саме за цим рішення Конституційного Суду.

Це рішення має значення для медіації в тому числі і воно... його можна поділити на дві частини. З одного боку, рішення нам кажуть, що досудове врегулювання спорів, будь-яке досудове врегулювання спорів за волевиявленням суб'єктів є правомірним. І це дає нам зелене світло на і для розвитку третейського судочинства, і медіації. То і третейські зауваження, і арбітражні застереження, і арбітражні застереження в договорах, і медіаційні

застереження мають визнаватися судами за цим рішенням Конституційного Суду.

З іншого боку, це саме рішення Конституційного Суду постановило, що право особи на звернення до суду не може бути обмежено законом. Ну, тут є питання. І тут я поставила поки що такий мінус в цьому стовпчику. Чому? Тому що ця позиція на сьогодні суперечить позиції Європейського суду. І Європейський суд ще в 2003 році в справі "Аласіні проти ІталТелеком" постановив, що обов'язкова процедура медіації, за якою факт звернення до медіації є підставою прийняття або відмови в прийнятті позову до суду є цілком конституційним і не обмежує права людини на судовий захист.

За європейськими стандартами права судовий захист не є абсолютним і може бути обмежено, але може бути обмежено в конкретних випадках за конкретні умови.

Що стосується обов'язкової судової медіації, три таких умови визначив Європейський суд. Це має бути розумний термін, конкретно в цій справі 30 днів вони знайшли, що це розумний термін. Друге – сторони не мають платити за це. Платити може будь-хто, але зазвичай платить держава з бюджету за послуги медіаторів, якщо вони надають вже після того, як розпочатий судовий процес. І третя умова – це те, що якщо медіація не була успішною, не досягнуто згоди, сторони мають мати право звернутися до суду. Цим рішенням Європейський суд надав зелене світло для розвитку судової медіації і навіть обов'язкової судової медіації в Європі. Тут плюс.

І якщо ми подивимося на другу частину цієї інфографіку, то якщо ані третейське судочинство, ані медіація не обмежують конституційних прав, вони ще й сприяють досягненню мети правосуддя. Ну, я переписала основні нормативні акти міжнародні і українські, які вказують на те, що мета правосуддя, ну так, якщо в двох словах, складається з двох частин. Вирішення спорів має бути справедливим і має бути своєчасним і

ефективним. Знову ж таки, якщо медіація, третейське судочинство не є частиною правосуддя, то впливати на справедливість винесення судових рішень навряд чи ці процедури зможуть, але полегшити доступ до правосуддя через зменшення кількості конфліктів навіть поза судовою системою і виведення частини справ з судової системи і медіація, і третейський суд можуть.

На цьому я закінчу. У мене все.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам за виступ. І, будь ласка, тоді по цьому загальному питанню ще виступ Діани Проценко і також в продовження цього питання все ж таки, оскільки в нас немає представників ні Міністерства юстиції, ні Адміністрації Президента, я все ж таки хотів би тоді заслухати представників судівської гілки влади, якщо ваша можливість і бажання виступити по цьому питанню теж. Прошу до слова.

ПРОЦЕНКО Д.В Пане Ігоре, я зрозуміла правильно, так.

Отже, дякую дуже, Тетяно, за те, що розставила такі акценти і це дуже важливо. Чому? Тому що та ситуація, яка є в Україні з врегулюванням спорів, з їх ефективністю, з тим скільки часу, скільки інших ресурсів сторони змушені витратити на врегулювання своїх спорів. Потім, які строки виконання, які... який є рівень довіри до судової системи в Україні зараз. Всі ці аспекти, вони змушують нас замислюватись над тим, а чи є щось, що є більш ефективним і може допомагати всім громадянам України, юридичним особам врегульовувати свої спори в більш ефективний спосіб.

Відповідь є у тому, що не тільки медіація є у світі, а є ціла низка, цілий набір різних за способами, за ефективністю методів альтернативного, тобто поза судового врегулювання спорів.

Звичайно, медіація це є серце цієї системи. Але іншими методами такого врегулювання можна називати, власне, послуги омбудсмена. І тому ми

широ раді, що до нас сьогодні також приєднався заступник бізнес-омбудсмена пан Грегірчак.

І, крім того, ми говоримо, коли... про інші методи альтернативного врегулювання спорів, то ми пам'ятаємо, що є різні види оцінки справи, є човникова дипломатія, є третейське судочинство, є приватне суддівство. Але, крім того, є ще і гібридні процедури, які дозволяють взяти найліпші елементи з того чи іншого методу і, поєднавши їх, запропонувати для тих чи інших видів спорів конкретне, дуже специфічно здизайноване рішення, так, аби лише воно було ефективне і працювало на користь як сторонам, так і державі загалом.

І ось, коли ми говоримо про цю всю систему, то зрозуміло, що всю її впровадити в Україні якби з нова, да, і повністю це є неможливо, і треба з чогось починати. І це процес тривалий. Більше того, він потребує як такого розробки, дослідження, так і тестування його впровадження. Але з чогось треба починати. І власне, оскільки в Україні є міжнародні зобов'язання по впровадженню медіації, крім того, є уже велика сформована спільнота медіаторів в Україні, є уже власний досвід, про який сьогодні також будуть розповідати колеги, як само використовується медіація в Україні, то ми говоримо про те, що так, на законодавчому рівні зараз врегульовувати треба медіацію в першу чергу.

Яким самим чином це може бути і чи це вкладається у ті стратегії, які вже напрацьовані в Україні? Те, що ми говоримо про стратегію розвитку України до 20-го року, стратегія зокрема реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки теж передбачає, що в аспекті задачі підвищення ефективності правосуддя та оптимізації повноважень судів різних юрисдикцій потрібно розширювати способи альтернативного позасудового врегулювання спорів, зокрема шляхом практичного впровадження інституту медіації та посередництва.

Тобто є так само бачення, що це є невід'ємна складова частина стратегії по реформуванню судоустрою.

Яким може бути, я достатньо коротко для того, щоб далі мої колеги зі спільноти медіаторів і представники державних органів, громадські активісти могли більше розкрити ті чи інші аспекти, я дуже коротенько тезово назву ті речі, які є для нас, для медіаторів зараз важливими.

Ми підтримуємо, що закон зараз потрібний Україні. він може сприяти тому, щоб спори врегульовувалися ефективніше, і це сприяло зміні переговорної культури в Україні, зниженню того напруження, яке є в державі, так далі і тому подібне.

Яким має бути закон? Оскільки законопроекти в Україні подавалися вже не в перше, то зрозуміло, що зараз ми маємо зробити вибір на користь рамкового закону, це не має бути Кодекс по проведенню медіації. Що має дати цей рамковий закон? Він має легалізувати медіацію, внести її в правове поле, заспокоїти людей, що медіацію можна використовувати, дати захист медіатору і дати можливість державним службовцям в тому числі брати участь у процесах без страху, що вони будуть звинувачені у корупції. Яким саме має бути закон і тут кілька речей дуже важливих, на які хочеться звернути увагу.

Є рішення в системі, є методи в системі альтернативного регулювання спорів, які базуються, те що називається (назва англійською мовою), так ті, які базуються на згоді, а є(назва англійською мовою), ті, які базуються на рішенні, і це принципова відмінність. Ті, які базуються на рішенні, вимоги до того посередника, який це буде робити, мають бути значно вищі. Процедурно має бути значно серйозніші і детальніше врегульовані ці методи. Те, що стосується(назва англійською мовою), тобто методів, які базуються на згоді, і до них належить медіація. А що це означає, що вони базуються на згоді? Що сторони домовляються самі, рішення за них ніхто не приймає, ключова річ. Оскільки це переговори,

сторони можуть домовитись, так, і медіатором навіть не обов'язково має бути юрист. Практика закордонна, що медіатори дуже фахові, це архітектори...

Так, я завершую.

Тобто якщо ми говоримо про рамковий закон для медіаторів, не на стільки важливо турбуватися про те, яким буде чином відбуватися підготовка медіаторів, не на стільки важливо як саме буде чітко прорегламентований цей процес, тому що це все стосується того, яким буде рішення самих сторін.

І що медіатори в цей процес згодні внести. Найбільший наш здобуток до цього моменту, це те, що спільнота медіаторів працює разом, спільнота консолідується і ми готові, і вже у нас дуже багато положень спільних напрацьовані, ми готові далі працювати, брати участь у робочих групах і долучати свою експертизу до цього процесу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Представники судової гілки влади, ви будите виступати?

СИБІГА О.М. Давайте я, мабуть, розпочну.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Да, будь ласка.

СИБІГА О.М. Суддя Сибіга Олександр Миколайович, Вищий господарський суд України.

Вищим господарським судом було розглянуто 2 законопроекти, які зареєстровані у Верховній Раді, 2480 і 2480 з значком 1. Це один законопроект народного депутата Ківалова, інший народного депутата Шкрум.

Ми обговорили ці законопроекти і дійшли висновку, що дійсно вони мають право на життя, але з певними зауваженнями, які ми хотіли висловити.

По-перше, кожен із проектів висуває певні вимоги, вимоги кваліфікаційні до медіатора. І ми хотіли б для себе чітко розуміти, яка це буде діяльність медіатора: або це буде професійна діяльність, або це буде підприємницька діяльність. Тобто по аналогу адвоката чи нотаріуса, чи, там, арбітражного керуючого, щоб ці питання були чітко виписані.

По-друге, сторона, яка потребує професійного посередника, а професійний посередник – це є фактично медіатор, вона повинна чітко розуміти, тобто це, де вона може дістати відомості, кваліфікаційні відомості стосовно цього медіатора, чи це буде Єдиний національний реєстр, чи буде якийсь інший реєстр діяльності медіаторів.

Далі. Так. Ну, і, якщо коротко, то в одному з проектів стаття 12, це проект 2480. Стаття 12 рекомендує суду, вірніше, що суд здійснює рекомендації стороні отримати послуги медіатора.

Ну, по-перше, суд не може рекомендувати, тому що це не узгоджується з процесуальним статусом судді, який веде, там, судовий процес чи здійснює відправлення правосуддя. Тобто такого немає, там, може надати чи рекомендувати. Такої процесуальної дії в суді немає. Тому тут тоже треба чітко якби виписати, щоб було стороні зрозуміло, яким чином йому отримати послуги медіатора.

Так. Далі. Ну, і потребує також узгодження наслідків, які наслідки отримує сторона, коли отримує послуги медіатора. В одному законопроекті це вказано, що це буде Мирова угода, в іншому, це буде медіаційна угода. Тобто тут треба чітко виписати, які наслідки має та чи інша угода для учасників процесу.

Ну, і на завершення хочу сказати, що в Господарському процесуальному кодексі, якщо не помиляюсь, стаття 75, мене колега може поправити, передбачало такий вид діяльності, вірніше, процесуальні дії як арбітрування. Воно багато в чому перекликається. Але на початку 2000-х років ця процесуальна дія була виключена з Господарського процесуального

кодексу. Тому зараз ми знову ж таки повертаємося до того, що ми, як кажуть, скасували, зараз знову до цього повертаємося. В цілому ми підтримуємо ці закони. Якщо вони тільки будуть сприяти доступу громадян до правосуддя, якщо вони будуть сприяти, як кажуть, отримання об'єктивної істини в тому чи іншому спорі, ми тільки за. Але це не повинно бути якимось, знаєте, реформа заради реформи, таким черговим законом, який не буде працювати. Тому що уявіть собі, що зараз, я почув, що, ви мене можете поправити, шановний доповідач, що за медіаційні послуги буде платити держава, так, сплачує?

_____. Ні, це конкретно в тій справі, яка розглядалась Європейським судом.

СИБІГА О.М. Це по Європейському суду, так. Тому тут треба чітко передбачити механізми фінансування і які, чи це буде дійсно сприяти утвердженню правосуддя в Україні. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Будь ласка, Руслан

_____. Р. Шановні колеги, хотів звернути увагу на декілька моментів. З одного боку, в рамках роботи Конституційної комісії, членом якої я теж є, багато дискутувалося щодо питання досудового врегулювання спорів. А насправді, єдності в думках так досягнуто і не було. Але я хотів би звернути увагу на досвід історії, на той досвід, який у нас є в Україні, і чому, власне, ця обов'язковість досудового врегулювання свого часу було виключного з Господарського процесуального кодексу.

Насправді, на жаль, той порядок досудового врегулювання, обов'язкового досудового врегулювання, який існував раніше, радше був

тим механізмом, за рахунок якого боржники зловживали, уникаючи відповідальності перед своїми кредиторами, коли був цей обов'язковий місячний строк подання претензій до моменту звернення до суду. Тобто боржник вже знав чітко, що через 30 днів появиться позовна заява в суді, і він мав можливість або кудись заховати майно, перевезти гроші, інакшим чином, скажімо так, заховатися від свого кредитора. Тому цей сумний досвід потрібно врахувати і чітко розуміти, що той принцип досудового врегулювання, він абсолютно ніяким чином не повинен впливати на інтереси кредитора, ніяким чином не створювати можливості для зловживання таким механізмом боржникам. Це є перше.

Друге. Говорячи про запровадження, скажімо так, в легальній площині інституту медіації потрібно чітко так само врахувати той негативний досвід, який у нас є в роботі третейських судів, на жаль.

Я теж колись був членом третейського суду і бачив як, на превеликий жаль, ця інституція дискредитовувалася. Тобто ті люди, які їх запускали, здебільшого вони мали хороші правила ідеї, але в ході її роботи вона була, ця інституція дискредитована двома способами.

Спосіб перший. Чому і було заборонено третейським судам займатися справами у галузі нерухомості, тому що третейські суди почали штампувати фактично незаконні рішення про визнання прав власності на об'єкти нерухомого майна і це послужило численним зловживанням.

І другий момент, це великі фінансові промислові групи, займаючи монопольне становище на тих чи інших сегментах ринку, почали нав'язувати своїм контрагентам відповідні арбітражні застереження щодо розгляду у відповідних конкретних третейських судах або навіть конкретними третейськими суддями спорів з такими фінансово-промисловими групами.

В основному ці 2 моменти були, ще там деякі, вони в значній мірі здискредитували дуже хорошу, дуже правильну ідею третейських судів і цей

негативний досвід нам однозначно потрібно врахувати, щоб в провадженні інституту медіації не було знецінено.

Я багато років, працюючи адвокатом, тут, я дивився по списку, теж є багато практиків, по факту теж займався медіацією. Нормальні практикуючі юристи, вони насправді здебільшого виходять з принципу, що "поганий мир, це краще доброї війни" і це, напевно, головне гасло медіаторів, яке має бути, і та думка, яку вони повинні доносити сторонам конфлікту для того, щоб садити їх за стіл переговорів. І я дуже добре розумію, скажімо, складність цієї медіаційної процедури, але коли ми говоримо, власне, про запровадження цього примусового інституту медіації, де в більш, скажімо так, примусовий порядок ми ці речі будемо запроваджувати, нам теж потрібно чітко розуміти, які ми запобіжники в законодавчому регулюванні будемо встановлювати з метою забезпечення дотримання адекватних строків на розгляд справи в судах з тим, щоб це не тягнуло за собою зловживання недобросовісною стороною і в свою чергу не продукувало додаткових скарг зі сторони українця до Європейського суду з прав людини в частині недотримання належних строків розгляду справи в судах, що знову ж таки може бути порушенням статті 6 конвенції. В мене все. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам.

Іще хотів виступити Береза Борислав.

БЕРЕЗА Б.Ю. Уважаемые коллеги! Уважаемое экспертное сообщество! Я хочу сказать самую интересную вещь, которую для меня лично, вот, выражает медиация.

После Майдана одно из главных требований общества было это обновление и возвращение доверия к судебной системе.

В апреле-мае 2014 года я лично снимал глав Высшего хозяйственного и административного суда. В тот момент я верил, что это может помочь.

Сейчас я убедился, что ротация не помогла. Более того, к судебной системе в Украине на уровне 6 процентов, это последние соцопросы. Поэтому медиация – это один из этапов по возвращению доверия к судебной системе в Украине.

Я хочу объяснить самую главную вещь, мы можем долго обсуждать какой из двух законопроектов более интересен и каждый из вас найдет те или иные, ну, как бы позитивные нюансы для себя. Но чем раньше в Украине проголосуют о Законе о медиации, чем раньше его примет Рада, тем раньше в Украину придут инвесторы. До того момента покамест не будут приняты нормальные законопроекты, не будет... вернут доверие к судебной системе, ни о каких инвесторах с запада можно не говорить. К судам доверия ноль. Я говорю это от имени западных наших партнеров, с которыми мы общаемся постоянно.

Второе. Я хочу, чтобы вы поняли, что на сегодняшний день принятие этого законопроекта как можно скорее подымет Украину в рейтинге business doing. Но, если это не делать, doing business, если это не делать, то мы можем долго обсуждать о преимуществе с каждого законопроекта как это делается часто в Украине, а ВОЗ будет и далее там.

Поэтому я бы был признателен всем, особенно экспертному сообществу. Если бы оно могло как можно скорее определиться, какой законопроект оно рекомендует поддержать, осознав необходимость принятия его в Украине. От каждого из вас зависит не только возвращение доверия к судебной системе, но и о том, будут ли в Украине изменения в лучшую сторону.

Ну, и самое главное. Я хочу, чтобы вы помнили. Профессиональные споры – это прекрасно. Украина просто ждать не может. Поэтому неплохо бы было перейти от профессиональных разногласий к какому-то консенсусу. Спасибо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Бориславе. Ви знаєте, я кілька слів відреагую на ваш виступ. Насправді, абсолютно треба підтримати ідею, що позасудове регулювання спорів, воно додасть нам інвестиційної привабливості. Ви знаєте інвестиційна привабливість ніколи не з'явиться, коли у вітчизняних судах можна отримати незаконне рішення за кілька тисяч доларів і віджати бізнес. Тому медіація медіацією, а українським судам так само треба щось робити.

БЕРЕЗА Б.Ю. Я з самого начала сказал, я думал, что ротация поможет, не помогла. Поэтому нужно хоть какими-то шагами возвращать доверие, в том числе и такими. Хотя я сторонник полного, тотального очищения судебной системы на 100 процентов, кому бы это нравилось или не нравилось. Я лично сегодня, прямо сейчас покидаю вас и еду в Высший административный суд, потому что господин Татьков пытается восстановится на своей должности. Мне надо кому-то рассказывать, кто такой господин Татьков и кто такой господин Емельянов. Это два судьи, которые фактически помогали господину Януковичу выстраивать свою систему. Так вот до тех пор, пока через суды можно вернуться на работу таким судьям, и до тех пор, пока будут отпускаться подонки, за деньги будут отпускаться из-под стражи, в Украине ничего не измениться. Поэтому тут я с вами согласен тоже на 100 процентов.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я вам дам слово виступити.

Все ж таки хотів би наше експертне середовищі, щоб ми зосередили увагу на тому питанні, якщо ми говоримо про якісь позасудові альтернативні методи вирішення спорів, нам треба усвідомлювати українські реалії і розуміти, що ми можемо об'єктивно впровадити, який найбільш безболісний механізм, найбільш безболісні процедури, тому що абсолютно звичайно всі механізми впроваджувати в Україну ми не зможемо, да і не

треба. Нам потрібно спочатку дати розуміння самим собі, чи воно дасть результати, в яких сферах, що для цього потрібно і які для цього об'єктивно найменш затратні ресурси для держави. Тому що всі питання, якщо ми говоримо про те, що ці питання будуть фінансуватися з боку держави, державного бюджету, ми зразу повинні дати собі розуміння, що такі реформи не будуть впровадженні, бо зараз на оплату послуг таких суб'єктів у держави точно немає коштів. Тобто треба розуміти як ми зможемо стимулювати сторін іти до медіатора, сплачувати з власної кишені його послуги і розуміти, що сторони будуть зацікавлені це робити.

Ви хотіли виступити. Будь ласка.

КРЕСТОВСЬКА Н.М. Я дуже засмучена тим, що пішов шановний пан Борислав Береза, оскільки якраз я маю відповіді на багато яких питань. Але, напевно, чергова...

ГОЛОС ІЗ ЗАЛУ. Можете представитися?

КРЕСТОВСЬКА Н.М. Я перепрошую, Крестовська Наталія Миколаївна, Національний університет юридичної академії і один із співавторів законопроекту, який перебуває на, зареєстрований Верховною Радою.

Шановні присутні, шановні колеги, шановні депутати, я не буду говорити про доцільність запровадження інституту медіації, думаю, що це уже зробили до мене.

Я скажу тільки, що в Україні існують дуже вагомі і дуже давні традиції медіації. В історичних джерелах слово "медіація" зустрічається з 15 століття. У 18 столітті в правах, за якими судиться малоросійський народ, інститут медіації, точніше, полюбовного судочинства так званого, було сформовано як цілісний правовий інститут. Можна лише пожалкувати, що протягом

радянського періоду розвитку нашого правита держави, ця традиція була значною мірою перервана. І сьогодні, як на мене, нікого умовляти в тому, що медіація потрібна, немає жодного сенсу.

Я хотіла би сказати про те, що зроблено з тими текстами законопроектів, не з законопроектами, оскільки ні і, ні мої колеги ми не є депутатами, ми не можемо, так би мовити, здійснювати законотворчу роботу, але минулого разу було одностайно погоджено, що законопроекти мають бути якимось чином узгоджені. І нами зроблена така робота, за основу було взято законопроект, поданий Альоною Шкрум, Оксаною Сироїд, і все, що заслуговувало на увагу з альтернативного законопроекту, ми включили. Чесно кажучи, зроблено це було місяць тому, чесно кажучи, багато що і викинули, я поясню що саме.

Перш за все ми намагалися дотримуватися рамкового характеру законопроекту, тобто це законопроект, який регулює діяльність суб'єктів громадянського суспільства...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я перепрошую, можна я кілька слів. Я все ж таки... Ми проводили круглий стіл о медіації. Ми зараз проводимо через місяць, я не хочу, щоби ми обговорювали закони по медіації, абсолютно це зараз не є принциповим і нам це не потрібно зараз обговорювати зміст і, ну, зміст потрібен, але обговорювати структуру, що пророблено.

Я попросив, ще раз, що потрібно для того, які механізми впроваджувати, що для цього зробити. Будь ласка, кожний виступаючий, намалювати дорожню карту, а не розповідати про те, який зміст закону і що ви проробили, який ви зробили за базу.

КРЕСТОВСЬКА Н.М. Я не збираюся це робити. Я хотіла би зараз наголосити і, напевно, на цьому завершити свій виступ, що сьогодні має

йтися про те, щоби якийсь узгоджений текст, щоби він пройшов перше читання. Ось і все.

І медіаторська спільнота, і науковці, і автори законопроектів, текстів законопроектів, які були, в принципі свою позицію узгодили. І зараз я не знаю, що треба зробити депутатам. Але, скажімо так, інституції громадянського суспільства, вони, і медіаторська спільнота, вони готові зробити те, що від них буде потребуватися. Але, як на мене, на сьогодні вся ця робота уже зроблена. І треба брати за основу законопроект, вносити в нього зміни, текст цих змін уже напрацьовані і йти далі.

І, зрозуміло, що цей закон, напевно, напевно, буде першим кроком до впровадження інших способів і засобів альтернативного вирішення спорів. Просто треба йти step by step, а не намагатися відразу ж впровадити абсолютно всі способи, бо їх існує дуже і дуже багато. Ось і все. Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я вам дякую.

Будь ласка, пане Аркадій. І переходимо до наступного запитання.

_____ А. Дякую вам. Я представник Вищого адміністративного суду, начальник правового управління суду.

Ну, по-перше, отакі палкі речі як провів депутат і побіг вже на інший захід, я хочу процитувати, це офіційні дані по ступеню корумпованості.

То наші громадяни вважають, що ступінь корумпованості Верховної Ради 38,8 відсотків, а судів 26,2 відсотка. Ну, це так для роздуму. Це перше.

Але... Але... Да, ми перемагаємо. Приємно. Що я хочу сказати, що ми маємо розуміти від того, який закон буде прийнятий, від того і буде нормальне життя в нашому суспільстві.

Я теж підтримую те, що необхідно медіацію. Але я представник адміністративної юстиції. І в наших справах однією із сторін є суб'єкт

владних повноважень. Я вважаю, що в адміністративній юстиції не може бути медіації.

По-перше, під час кожного провадження, це перша інстанція, апеляційна і касаційна, суддя зобов'язаний запропонувати сторонам Мирну угоду, укласти мирову угоду. Це перше.

Друге. Вже 10 років мусується проблема запровадження так званого адміністративно-процедурного кодексу або закону. Що він передбачає цей кодекс? Цей кодекс або такий закон передбачає, що кожен суб'єкт владних повноважень має вести первинний досудовий розгляд скарг громадян, тобто він веде і певним чином складає досьє на певні питання на певні скарги громадянина. Це десь є, формується определенним порядком, і суди по першій інстанції адміністративній приймають це досьє як доказ. Це значно зменшить, по-перше, судове, час на розгляд такої судової справи і покращить фактично і доступ людей до правосуддя, при чому таке звернення громадянина до адміністративного органу є безкоштовним взагалі.

Ця проблема, розробка такого кодексу покладена на Міністерство юстиції України. Проте 10 років ми вже стоїмо повністю на одному і тому самому місці. Але можна кричати і обзивати злочинцями будь-кого. Я не проти те, що є певні проблеми і певні є злочинці, але вина доказывается персонально, а не покладається на всіх і на вся. Якщо ти працював 1 січня 2020 року, ти вже злочинець. Або якщо ти працював у такій-то організації, ти вже злочинець. Це неможливо, це не правовий спосіб. І я от закликаю до вас як до представників саме громадських організацій і тих, які опікуються і судочинством в Україні, то прошу до цього прислухатись, бо ми так дійдемо до 37-го року. А медіаційні суди, вони потрібні, медіатори потрібні, але треба виважено під кожен процес робити свої інститути. Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я все ж таки хотів би, щоб ми зараз від теорії перейшли до практики і на власних прикладах обговорили, як вже запроваджується примирені позасудові механізми врегулювання спорів, які є пілотні проекти, як вони себе зарекомендували і чи практичний досвід насправді показує, чи дійсно це позитивна ініціатива, чи може взагалі воно не має позитивних результатів і від неї можливо, якби можна і відмовитися.

Тому я прошу до цього питання в обговоренні Владислава Каневська, Галина Єрмоєнко і ви так само, якщо хочете, можете.

КАНЕВСЬКА В.Д. Доброго дня, мене звати Владислава Каневська, я зараз представляю Національну асоціацію медіаторів України і працюю у сфері медіації фактично з 1999 року. Я хочу запевнити, що досвід медіації в Україні все-таки ще зберігається попри те, що є певна історична тяглість, але є вже і новітня історія медіації в Україні. І хотілося б зауважити, що якщо ми будемо дивитися взагалі на те, яким чином здійснюється соціальна справедливість в країні, то тут судова система – це може бути як одна з систем, але ми все-таки говоримо про те, що будь-яка державна система повинна обслуговувати інтереси громадянина. І коли ми говоримо про альтернативні способи вирішення спорів, ми повинні говорити про різні варіанти, які ми можемо забезпечити громадянину для того щоби він міг власне мати доступ і оце от відчуття соціальної справедливості.

Я думаю, що це от таке от теж маленьке гасло, для чого взагалі це все робиться – створити можливість людям мати якісне життя в їхній державі, в їхніх громадах, в їхніх родинях, в їхньому бізнесі. І відповідно вибудовувати довірливі нормальні стосунки з міжнародною спільнотою.

Повертаючись до українського досвіду, я б тут, напевно, буквально коротенько сказала і можливо запросила ще до слова пана Романа Ковалю, от, поговорити про досвід. У нас є позитивний досвід і в сімейній медіації, і в кримінальній медіації, зо я розумію, що для дуже багатьох людей це не

зрозуміла концепція, яка викликає певний, скажімо так, спротив і нерозуміння, де там місце цьому. Ми можемо говорити про хороший досвід медіації і в корпоративних спорах, ми можемо говорити про господарські, навіть про адміністративні. Це дійсно дуже така, я не буду говорити, що це вже масових рух, але приклади є дуже гарні. Коли ми говоримо про те, чому, можливо, буде здаватися, що ми більше говоримо саме про медіацію, бо по суті одне з головних закидів досудової системи – це невиконання рішень суду. І хтось буде казати, що судді неправильне рішення приймають, хтось скаже, що виконавча служба винувата. Але суть залишається в іншому, що люди не виконують ті рішення, які вони не вважають справедливими.

І задача якраз стоїть на державному рівні, яким чином можемо вибудовувати і пропонувати, держава як може забезпечувати пропонувати своїм громадянам справедливі процеси, процеси, коли вони самі будуть приймати ті рішення, які вони виконують. Ну я можу впевнено сказати, що будь-кого тут в залі спитай, чи подобається вам виконувати те, що вам хтось наказав? Ну напевно не завжди, правда. І питання у тому, що для того, щоб люди самі не ховали своє майно, тому що одне із застережень, яке звучить, що люди почнуть цим маніпулювати, зловживати і так далі. Безперечно, це завдання державних органів гарантувати, що не буде зловживань. Це дуже важливо врахувати. Але оцей от малесенький така, як тепер кажуть, фішечка або перевага медіації якраз у тому полягає, що люди, учасники конфлікту в певній атмосфері, яка створюється за допомогою теж, не побоюся сказати, майстерності медіатора, вони можуть почути один одного і прийняти рішення, яке вони потім радісно виконують. Звісно, воно повинно бути в межах закону. Звісно, є питання, яким чином воно буде виконуватися. Звісно, медіація повинна бути певним чином захищеним і зрозумілим простим процесом і доступним процесом. Тому ми в першу чергу говоримо про доступ до правосуддя, ми говоримо про доступ до соціальної справедливості і про не тільки довіру до судової систему чи до Верховної Ради, я

перепрошую, ми говоримо про довіру до державного інституту як такого. І саме цей акцент я пропоную зробити.

Я напевно передам ще слово про досвід впровадження медіації своїм колегам, тому що я говорити можу довго. Романе, ти готовий приєднатися?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Буквально кілька слів, ви сказали правильні речі, але, ви знаєте, у мене так само є запитання. А що заважає стороні, ну наприклад, є судовий процес, їй нав'язали якесь рішення абсолютно законне в корпоративному спорі чи в комерційному, а що заважає людині піти на медіацію домовитись, погодитись на умови, а після цього не виконувати їх. Абсолютно, тут не можна говорити про те, що сторони учасники медіації у подальшому не будуть, скажімо так, добросовісно і добросовісно виконувати те рішення. Тому це не є панацея.

КАНЕВСЬКА В.Д. Дякую. Слушне зауваження. Я просто хочу сказати, ну напевно те, що тут уже прозвучало в полі, що йдеться не про медіаційні суди, йдеться про те, що люди... ну, коли вони вже мають можливість поспробувати, грубо кажучи, посмакувати медіацію, це зовсім інша історія. Тоді починає, приходить це от розуміння, чому люди виконують договори, чому, якщо ми подивимося на світову статистику, вона така висока. Вибачте, у більшості країн виконання судових рішень десь в районі 50 відсотків. Якщо ми говоримо про виконання рішень, досягнутих в процесі медіації, це не менше 90 відсотків переважно. Звісно можна брати окремі сфери і так далі, але йдеться саме про те, що у людей з'являється можливість самим приймати рішення, які їм будуть комфортні, які вони будуть згодні виконувати. Тому десь так. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пан Роман, будь ласка, але все ж таки цікаво, все ж таки на цифрах, скільки це за рік, 10, 100, 200, 1000? Бо якщо це 3-5

випадків, ну треба розуміти, що нам абсолютно якось по-іншому треба підходити до вибору нашої тематики.

_____ Р. Дякую.

Я, чесно кажучи, не зовсім був готовий виступати прямо зараз, і намагався знайти той звіт, який ми зробили по результатам. Медіація в кримінальних справах запроваджується в Україні з 2003 року. І перше завдання, яке ми перед собою ставили, це створити прецедент і подивитися, чи дійсно воно в Україні може працювати. Це було зроблено. І за результатами цього була проведена оцінка. Тоді, я так скажу чесно, з 2003 по 2004 рік за один рік було проведено 40 випадків, 40 медіаційних справ і це переважно стосувалося медіації в кримінальних спорах. І оцінка, яка була проведена підтвердила, що, ну, про-перше, всі процедури медіації виконувались згідно принципам, які зазначені в рекомендації Р-99/19 Ради Європи України. І так само з базовими принципами запровадження відновного правосуддя ООН.

І фактично після цього ми отримали, можна сказати, зелене світло. І разом з Міністерством юстиції України, Верховним Судом, Генеральною прокуратурою України за їхньою підтримкою фактично почали впроваджувати медіацію в кримінальних справах.

Хочу одразу зазначити, що чим більше я говорю медіація в кримінальних справах, тим більше, мабуть, я роблю не зовсім гарну пораду для нашого українського законотворця, тому що на сьогоднішній день це, ну, насправді, словосполучення застосується все рідше і рідше. Мені довелося оцінювати стан впровадження медіації в кримінальних справах в Республіці Казахстан на замовлення Ради Європи. І головне зауваження, яке в рамках цієї комісії, іще там була суддя з Нідерландів, було те, що вони якраз зосередились на медіації в кримінальних справах, хоча на сьогоднішній день весь світ говорить про програми відновного правосуддя, говорять про інший

підхід до вирішення саме таких справ, які називаються(назва іноземною мовою), як ми переклали на українську мову відновне правосуддя і як воно зустрічається в рішеннях пленуму Верховного Суду в рекомендаційному листі Генерального прокурора і в рішеннях, які стосувалися кримінальної міліції в справах дітей щодо реформування ювенальної міліції на той момент.

Значить, після цього ми досліджували стан впровадження медіації в кримінальних справах, медіації між потерпілими і правопорушниками, і взагалі програм відновного правосуддя з 2004 по 2012 рік. З 14 регіонів, де працювали центри відновних практик в громадах, на жаль, в рамках цього дослідження через обмежену наявність ресурсів було досліджено приблизно 6, здається, регіонів і, значить, оцінювались 368 процедур медіації, які були проведені, точніше програм відновленого правосуддя, серед них близько 90 відсотків складали саме процедури медіації між потерпілим і правопорушником. Значить, відповідь на питання, яке ми ставили, це були відповіді на питання, чи були значить дотримані принципи медіації, чи були сторони задоволені і як було виконане рішення. Так от рішення, як Лада сказала абсолютно правильно, були виконані в 95 відсотках випадків. І значить не було жодного факту досліджено рецидиву після проведеної медіації, сторони були задоволені і процедури, значить принципи процедури медіації були дотримані на той момент.

Я сьогодні приніс з собою насправді посібник, який ми тоді перекладали, про принципи впровадження відновних практик і відновного правосуддя, які рекомендувались Управлінням ООН з наркотиків та злочинності і перекладені були за підтримкою ЮНІСЕФ. Можу надати і залишити в комітеті для вивчення, тому що ми вважаємо, що насправді, хоч пан головуєчий і сказав, що медіація в кримінальних справах є спірним питанням, але на сьогоднішній день так не вважають переважна більшість країн всього світу. Більше того, Програми ООН закликають впроваджувати ці... і є Рекомендації Ради Європи про те, що кожна країна має там до 2010

року була зробити програми відновного правосуддя в кримінальних справах обов'язковими як варіант для сторін, які потрапляють в ланку кримінального судочинства.

Якщо у вас є ще додаткове запитання щодо практики, я можу додати. Хочу сказати тільки одну річ, я не дарма зазначив, що дослідження проводилось тільки в шести регіонах, бо насправді практики впровадження після цього звіту і досліджування продовжувалось. І по всіх 14 регіонах, ми порахували, у нас досвід склав близько 900 справ в рамках всієї країни по саме запровадженню відновних практик в кримінальному судочинстві.

ГОЛОВУЮЧИЙ. За який період часу?

_____ Р. З 2003 до 2013 року.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тобто за 10 років 900 справ?

_____ Р. Ну, вважайте, що це тільки 14 громадських організацій, які на наш... на той момент взяли на себе відповідальність за запровадження цієї практики. Тому, якщо уявити собі, що в кожному місті буде створений саме такий осередок і буде реально, це...

_____. *(Не чути)*

_____ Р. Да, і державна підтримка. Плюс це за відсутністю закону про якби такі практики. Відповідно механізм, на підставі якого... Ну, тобто кожного разу заключалася угода між неурядовою організацією, яка впроваджувала ці практики і органом правової системи, який брав на себе відповідальність саме сприяти впровадженню цього експерименту за підтримки свого головного керівництва. Охочих ризикувати таким чином у

нас, насправді, знаходилося небагато. Вот. Тобто, ну, відповідно можете розуміти, що дуже обмежене коло якби людей, які брали участь в цій практиці.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тобто кримінальний процес люди вважали більш дієвим засобом вирішення проблеми, ніж...

_____. Р. Я б так не сказав.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні?

_____. Р. Я сказав, що, насправді, переважна більшість представників правової системи побоювались, скажемо так, що до них можуть бути застосовані в рамках відсутності Закону про медіацію і державного врегулювання цього процесу якійсь санкції з приводу, там, якогось, там, самовілля, свавілля, яке вони, значить, нібито проявляють, сприяючи впровадженню цих практик. Я б сказав, що це була головна причина.

_____. *(Не чути)*

_____. Р. Ну, недовіра до, скажімо, невідомого їм державного такого, точніше, недержавного інституту, да, який якби був запропонований. Хоча довіра до самої практики була дуже великою серед тих, хто пройшов цю практику.

Я думаю, що велика кількість виконання цих рішень якраз підтверджується тим, що сторони домовляються до того, що вони здатні виконати. Тому, ну, виконуваність світова якби практика виконання медіаційних справ, вона приблизно 85 відсотків. Хоча можна звісно піти і за

прикладом інших країн пострадянського Союзу, в яких є такі ж самі побоювання, які роблять медіаційні угоди обов'язковими до виконання через виконавчу службу. Я, насправді, чесно вважаю, це моя особиста думка не узгоджена з медіаційною спільнотою, вот, що це, насправді, неправильний підхід, тому що він навпаки, скоріше, буде, ну, мабуть, ставити під сумнів ту ймовірність виконання і те саме визначення сторін, вот. Хоча, можливо, медіаційна спільнота зі мною погоджується, да.

Дякую. Я просто дуже багато подорожую і не встиг якби її узгодити ще на сьогоднішній момент. Я закінчив.

ГРЕГІРЧАК Я.І. Дякую дуже. Ярослав Григирчак, заступник бізнес-омбудсмена. Думаю, представляю таку класичну інституцію, яка займається альтернативним вирішенням спорів. І буквально спробую в двох словах на практиці нашої діяльності підтвердити вам, що в суспільстві існує значний запит на медіацію.

Наш основний мандат – це брати в роботу і розглядати індивідуальні скарги суб'єктів підприємницької діяльності на всі без виключення органи державної влади, органи місцевого самоврядування і державні підприємства. Ми приймаємо скаргу, дивимося чи вона відповідає нашим критеріям, потім робимо наше власне розслідування, яке часто-густо закінчується, власне, рекомендацією, яку дає бізнес-омбудсмен.

І, можливо, якщо по... за ці от майже 10 місяців нашої діяльності я можу пригадати одиничні випадки, коли дійсно орган державної влади і наш скажчик сідали в нас за стіл і про щось, і доволі успішно могли домовитися, тобто це щось таке, варіації на тему класичної медіації, то фактично часто-густо, коли дивитися ідеологічно на те чим ми займаємося як такі своєрідні посередники, які влаштовують і одних, і інших, то це, ну, фактично підпадає під ідеологічне принаймні визначення медіації.

Я тут трохи послухав про критерії, які згадувалися, що є запорукою того, що от ми отримали 700... більше ніж 700 скарг уже з кінця травня минулого року, з яких 63 відсотки станом на нашу статистику на початок березня було взято в роботу, з них ми видали приблизно 180 рекомендацій, з яких більше половини в районі 60 відсотків було виконано державними органами. Ну, я думаю, запорука тому, що ми є така доволі унікальна дійсно інституційна тваринка на цьому середовищі, яка обслуговує стосунки бізнесу з владою в тому сенсі, що нас створили одночасно фактично уряд України, міжнародні фінансові інституції в особі Європейського банку реконструкції і розвитку і OECD, а також 5 найбільших вітчизняних бізнес асоціацій. І тому кожен із учасників цих от конфліктних ситуація між бізнесом і владою до певної міри вважає нас своїми. Ми формально функціонуємо зараз в статусі конституційного дорадчого органу при Кабінеті Міністрів, але це проміжний етап нашої інституційної розбудови. Якраз тиждень тому Кабінет Міністрів нарешті погодив проект Закону про основу бізнесу омбудсмена, очікуємо найближчим часом реєстрацію в Верховній Раді і дуже розраховую, до речі, на співпрацю в тому числі і з комітетом правової політики. Це що стосується нашого якби такого державного шлейфу. Але і з точки зору фінансування, бо згадувалося, що десь в якихось нюансах перепорою для впровадження медіації можуть бути якісь аспекти очікуваного державного фінансування. В нашому випадку нас фінансує Європейський банк реконструкції і розвитку і відповідно 80 відсотків наших скаргників, які є середнім і малим бізнесом, знають, що вони можуть до нас прийти за допомогою, яку вони отримують безкоштовно абсолютно.

А от що стосується, власне, в продовженні репліки від колег із Вищого адміністративного суду, бачите, не можу погодитись з тим, що конфліктні ситуації, які знаходяться в площині адміністративно-правових відносин, не можуть вирішуватися за допомогою якихось альтернативних способів вирішення спорів, тому що якби наш досвід підтверджує, що з огляду на те,

що нас створив уряд, ми є часто-густо абсолютно прийнятним новим, унікальним, але прийнятним якраз для державного службовця чи державного органу загалом, майданчиком, куди можна прийти і не втративши, так би мовити, якесь своє відомче обличчя в прийнятному середовищі, знаючи, що ти маєш справу із незалежною інституцією, між іншим, бо хоч нас створив уряд, ми від нього не залежні і можемо приймати скарги і на нього, спробувати вирішити свою конфліктну ситуацію.

Тому, якщо будуть якісь ще додаткові питання, чи буде в подальшому в процесі роботи потреба якось доповнити певні якісь теоретичні міркування чи підходи якоюсь практичною статистикою із площини нашої діяльності, то, будь ласка, розраховуйте на мене, раду, долучимося до своєї роботи.

І останнє, напевно, що хотів би сказати з точки зору якихось параметрів нашої діяльності, це те, що, я вже сказав про те, що ми є незалежним органом і працюючи з нами, треба знати, що ми не розглядаємо приватно правові спори, тобто якщо це яке-небудь класичне рейдерство, до нас з скаргою йти не слід. І зрозуміло з точки зору продовження того, що колеги казали про конституційні засади, які існують в країні у нас, природнє, як класична інституція омбудсмена, ми не беремо в роботу скарги, по суті яких вже є рішення суду або які по своїй суті знаходяться, зараз є предметом судового розгляду, тому що інакше це було би антиконституційно. Ми не є інститутом, який претендує на якусь паралельну юстицію в країні.

Дякую.

_____. Питання є невеличке, якщо можливо.

А з цим 700 скарг, що до вас надійшли, більшість це адміністративні питання або господарські теж? Це бізнес-омбудсмен або це ж такий адміністративний омбудсмен?

ГРЕГІРЧАК Я.І. Дякую за можливість дати відповідь на ваше питання.

По своїй суті ті правовідносини є предметом, якщо я правильно зрозумів ваше питання, скарг, які подаються до нас, це адміністративно-правові відносини, це відносини, це сторони не є рівними, де, як правило, не те що як правило, а де той, на кого скаржаться, повинен бути суб'єктом владних повноважень.

_____. *(Не чути)*

ГРЕГІРЧАК Я.І. А якщо дивитися з точки зору розрізу правовідносин, це знову ж таки адміністративні і кримінальні, тому що кримінальне переслідування правоохоронними органами і бізнесу теж є надзвичайно розповсюдженою типологією тих скарг, які ми розглядаємо.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Я прошу тоді, давайте, пропоную 10 хвилин кава-брейк на 10 хвилин, а потім... Ну це в ваших інтересах, бо ми працюємо десь до 15.30, тому, якщо є бажання обговорити, то можете швидше завершити неформальне обговорення...

(Загальна дискусія)

(Після перерви)

_____. ...обговорили два питання щодо нашого порядку денного, це загальна взагалі концепція щодо впровадження альтернативних способів вирішення спорів. Намагались обговорити перші результати і щодо ефективності роботи.

Все ж таки хочу тепер зосередитись на третьому питанні щодо і, враховуючи, що доцільність всі наші учасники круглого столу визнають як і підтримують доцільність запровадження.

Все ж таки хотів би обговорити з вами більш таке практичне питання, як ви вважаєте має відбуватися робота по впровадженню цієї ініціативи, не говорити, закон, це лише, скажімо так, 5 відсотків реформи, це якісний закон, питання щодо змісту ще треба обговорювати і говорити про його фахове доопрацювання всіма зацікавленими сторонами.

Нам потрібно зараз розуміти як... Якщо ми беремось за впровадження реформи і всі її підтримують, що для цього треба зробити всіма зацікавленими сторонами, яка потрібна проведена підготовча робота, які потрібні зібрані аналітичні матеріали і головне, як ми це бачимо впровадження реформи гіпотетично після позитивного голосування за закон.

Дякую.

Значить у нас по цьому питанню в принципі мали виступати Крестовська, Наровська, Кісельова Тетяна і Ганна Лиско. Враховуючи, що Наталія Крестовська вже виступала по цьому питанню, то, будь ласка, решту тих людей, яких я назвав, прошу висловитись з виступаючих і обговорити...

НАРОВСЬКА К.Б. Якщо дозволите, будь ласка, дуже коротко хотіла б сказати. Мене звати Катерина Наровська, Академія адвокатури України і "Асоціація медіаторів України національна".

Я перехідний такий доповідь зроблю коротеньку від попереднього нашого питання, до цього, який ми зараз почали обговорювати.

Справа в тому, що запровадженню в альтернативних способів, які були б дійсно ефективними, на мою думку, дуже імпонувало би, дуже сприяло освіченість громадян взагалі що таке ці альтернативні способи, чим вони можуть допомогти.

Ми говорили про третейський суд, про арбітраж як альтернативні способи вирішення спорів і говорили про медіацію. Ми говорили про те, що довіра зараз невисокого рівня до тих варіантів вирішення спорів, де хтось приймає рішення за сторони, і, мені видається, що було б дуже важливо зараз

довести до населення і до державних службовців, до всіх наших громадян оцю відмінність, суттєву відмінність, наприклад, тої ж самої медіації, коли сторони мають право вирішувати спір, коли вони є експертами щодо свого життя. І це важливо, це буде соціальну відповідальність, це буде навички до комунікації, навички до прийняття на себе відповідальності за власні рішення і, відповідно, за їх виконання. Для мене це зміну взагалі світосприйняття, парадигму в суспільстві, тому дійсно тільки законом тут обмежитися неможливо, хоча він, безумовно, потрібен, щоби легалізувати цей спосіб прийняття рішень.

Більше того, хотіла б підтримати колег, які говорили про те, що в адміністративних справах цілком можливо застосовувати медіацію. Рішення все одно приймає якийсь державний службовець, але для прийняття ним цього рішення він має можливість шляхом медіації, шляхом тієї процедури, яка дозволяє почути один одного, з'ясувати, що сторони вважають справедливим з точки зору закону чи особи, яка вважає, що її права порушені, так? Прийняти те рішення, яке дійсно буде виконуваним. І от досвід такого вирішення, досвід довіри, досвід справедливості, пізнання справедливості і дотримання її, і можливості для державних тих же службовців приймати рішення виважені, які дійсно не будуть оскаржуватися, не буде ця тривала процедура постійна незадоволення населення рішеннями адміністративних органів, я думаю, що це було б досить ефективно. Хотіла б саме на це звернути увагу.

І, звичайно, крім закону треба істотне інформування суспільства і звичайно тут ми без держави самі це зробити не зможемо, треба, щоб був доступ і до інформації про таку послугу і в судах, і під час слідства, і в державних органах про те, що таким шляхом можна вирішити своє питання. Власне зараз все. Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Хто далі виступає?

_____. Питання було конкретно, що треба робити. У мене був другий виступ по судовій медіації, буквально два слова.

По-перше, треба розуміти, що коли ми говоримо про судову медіацію треба розуміти, що це не одна модель, їх більше 20 різних моделей. Якщо ви подивитесь на оцю схемку, яка є у вас в роздаткових матеріалах, і саме для депутатів. Розмова про кошти державного бюджету в медіації починається тільки тоді, коли починається обов'язковість, то є вже 5 модель медіації. Наразі про введення обов'язкової судової медіації, ну принаймні спільнота медіаторів не веде розмову. І думка міжнародної експертної спільноти з цього приводу і всі ці поради, які нам надають міжнародні експерти, що це є дуже важливе, дуже важке питання введення медіації в судову систему. І краще в цьому питанні бути поступовими і йти крок за кроком від першої моделі, де ми зараз є, ми маємо право сторін, звертатися до примирення на будь-якій стадії процесу ми може перейти і до другої стадії, до другої моделі, але стрибати одразу не рекомендується жодним міжнародним експертам. І знову ж таки наголошую на тому, що гроші потрібні будуть тільки на останніх етапах цієї реформи. Наразі можливе застосування медіації без жодних коштів з держбюджету.

_____. Ігорю Сергійовичу, дозволите? З приводу того, що робити? У нас є ще також інфографіки, підготовлені за сприяння USAID проект з правосуддя. І у нас є висновки, викладені у вигляді інфографік двох міжнародних експертів Алеша Залара та Біла Марша. Суть як би ми з двох великих звітів, які підготували ці експерти, виклали у вигляді інфографік.

Основні речі – це те, що, власне, впровадження інститутів цих має відбуватися у співпраці держава та приватний сектор. Є речі, які має зробити держава, і є ті, які приватний сектор, зокрема, це у партнерстві: приватний сектор – розвиток попиту, сприяння популяризації; держава – прийняття

законодавства, узгодження ролі обсягу залучення суду, навчання юристів, суддів, адвокатів, покращання ефективності системи правосуддя, створення балансу між заохоченням та санкції за невикористання процедури. При цьому так само встановлюються ті мінімальні стандарти, які мають бути передбачені у тому, щоб ця система запрацювала, і, зокрема, як би такі, ну, рамки: гнучкість процедури, вибір для сторін, коли самі сторони визначають. І оте, що ми говорили про те, що має бути певна карта, як рухатись в цій реформі, це є у звіті Аліша Залера (сторінки 130-131), де є покрокові рекомендації, що за чим можна робити.

І від спільноти медіаторів ми готові сказати, що ми готові включитися в робочі групи, ми готові працювати над картою реформ, для того щоб ці рекомендації так само були адаптовані для України, і, власне, рухатись із залученням всіх зацікавлених стейкхолдерів. Галина?

СРЬОМЕНКО Г.В. Дякую за надану можливість говорити. Галина Срьоменко, Український центр медіації.

Я на попередньому круглому столі говорила про те, що я завжди в своєму житті намагаюся рухатися по процесу. І перший крок, тобто визначення понять, що таке "медіація", мені здається, що вже пояснювати нікому не треба. Другий крок – це, або принципи медіації, це почути клієнта. Я не знаю, чи... Тому що ми тут обговорюємо, що ми комусь щось таке добро намагаємося зробити. Я хочу дві хвилини свого виступу надати слово клієнту, який тут не присутній, але в мене є запис, людина, яка фактично брала участь в процесі медіації, який робився в Київській торгово-промисловій палаті. Дві хвилини просто послухайте про цінність для клієнта цієї послуги, для того щоб зрозуміти, чи це дійсно потрібно. Тому що, коли ми прийшли до нього і запропонували йому послугу, він сказав: "А що, медіація є в Україні?" І подивіться, чим це закінчилося все.

_____. Я не представился, я генеральный директор компании, которая занимается зерновым бизнесом.

Если вы знаете, в Украине рынок еще не совсем устаканился, и когда идут конфликты, это сразу, торговые конфликты с поставщиками, это двухлетнее дело, это рассмотрение в международных судах, это очень большие кассы на адвокатов.

Поэтому у нас был кейс, у нас был партнер, ну, возникли определенные проблемы. И в результате была предложена медиация. Я до этого с ней, в принципе, не сталкивался, что-то слышал очень отдаленно, фактически можно сказать, что ничего. Но эффект интересен для меня, потому что мы довольно быстро нашли решение, обоюдное решение. И для меня как для бизнеса в дальнейших случаях, у меня больше как бы, слава Богу, таких серьезных кейсов не было, но эффективное решение, послевкусие, потому что мы договорились с ним довольно быстро, пришли к решению, и время на выполнение решения – полгода. Через полгода клиент выполнил все свои обязательства, то есть он придерживался своих решений, хотя на самом деле, грубо говоря, мог бы этого не сделать. То есть для меня послевкусие... потому что, как говорится, если есть решение суда, в нашей сфере зачастую, если сталкиваются с международными отношениями, то для офшорной компании, которая закрылась, или украинской компании, которая может исчезнуть, ну, грубо говоря, там есть определенные риски. То есть, даже если ты победитель в решении, ты затратил на адвокатов, причем очень круглые суммы, и решение положил на стол, представил наверх генералитету: вот мы победили, - и как бы списали на этом убытки. В данном случае медиация позволила найти эффективно, быстро решение и его выдержать в срок. То есть это в таких случаях для вот таких корпораций, где большие деньги, это эффективно и быстро, и люди придерживаются своих обязательств. Вот у меня короткий опыт был, но для меня он очень значимым был. После этого я

стал, в принципі, сторонником, тому що завжди більше гроші, швидко і виконуються зобов'язання.

СРЬОМЕНКО Г.В. Це фактично у нас на сайті, якщо підете на сайт Українського центру медіації, можна побачити ще і інші свідчення представників бізнесу, тому що весь час виникає питання, чи є взагалі медіація в Україні, і так далі, і тому подібне.

Звертаючись до нашого досвіду, були створені міжнародні фінансові корпорації Києво-Могилянської бізнес-школи, то природно, що ми в цілому працюємо, багато залучені до роботи саме з бізнесом.

Я хочу сказати, що у нас за цей час було... ну, тобто все, що... всі якісь проекти там, ми впроваджували медіацію, проводили медіацію, частина медіації робилася на комерційних засадах і бізнес платить за це кошти. Частина пілотних проектів, які ми робили, зокрема це Дніпровський суд, це Дарницька служба у справах дитини, це страхова компанія "ТАС" і представник цієї компанії також дає коментарі певні, це на сайті можна побачити, вони всі кажуть про те, що медіація дієва. Ми заходили на волонтерських засадах і дуже багато часу витрачали. І те, що сказав Олексій, тут є ключове. Він сказав, що я не знаю, що таке медіація, але після того, як медіацію ми зробили, ми стали її прибічниками. То тоді запитання таке виникає. Якщо все добре, ми заходимо в організації, рахуємо кошти, дивимось вартість конфлікту, скільки ми заощаджуємо, скільки заробляємо і так далі, тобто організація скільки заробляє на тому, що вона застосовує медіацію, навіщо тоді закон. Робіть собі, працюйте собі в цій сфері і рухайтесь далі. Справа у тому, що є дуже багато нереалізованих можливостей.

Перше. Нам закон потрібен як можливість... зробити послуги легітимними. Тобто щоб люди дізналися, що це законно і на цьому зрощувалась довіра до медіації. Це раз.

Друге. Нам потрібні стандартні послуги. Тому що є такий вираз "медіація з'їдає сама себе", це в інших країнах з досвіду, коли чим більш популярною стає медіація, тим більше туди залучаються людей, які не знають, що таке медіація, починають медіацією називати те, що медіацією не є. Тобто закон потрібен для того, щоб захистити і ринок, і закон потрібен для того, щоб захистити самих медіаторів.

І третє. Є дуже багато не впроваджених можливостей, нереалізованих, пов'язаних з діяльністю державних органів. Значить у нас був досвід і він є, і він продовжується, наприклад, співпраці або... ну, ми проводили певні дослідження, наскільки медіацію можливо застосовувати, наприклад, в податкових спорах. Я в зв'язку з тим, що я працюю у бізнес-школі, я заходжу іноді в аудиторію і кажу: так, з податковою будете робити медіацію? Ну спочатку супротив, тому що вони кажуть, що рівень довіри і так далі низький. Коли починаєш розмовляти про те, що це, які є ризики і як їх уникнути, як може бути побудована система і так далі, потім поодиночки до мене підходять ці бізнесмени і кажуть, коли вже там все це все буде, чому?

Тому що, каже, я розумію, що тут можна домовлятися в правовому полі, але я психонував і пішов в суд. Я хочу повернутися до столу переговорів так, щоб зберегти собі обличчя і щоб процедура була встановлена саме державна, легітимна, щоб це визнавалося те, про що ми домовляємось і те, про що домовилися, який статус буде цієї домовленості.

Тому, що нам треба? Я вже сказала навіщо це треба. Наступний крок, яким чином це впроваджувати? Особисто я за ринковий закон, який повинен встановити основні засади, підґрунтя медіації, розказати, що це таке, потім принцип самовизначення сторін. Всі, хто долучені до цієї системи або до впровадження медіації в певній сфері, зокрема, державні органи влади, я знаю, в нас є звернення, люди хочуть, я бачу, що це доцільно використовувати саме в сфері, де залучені державні органи, де залучені судові органи. Але я думаю, що там може бути дуже велика специфіка, в

тому числі, пов'язана зі статусом осіб, які впроваджують ці процедури, надають такі процедури. Зокрема, Олександр Миколайович казав, що якщо це будуть медіатори, які в судовій системі працюють і надають послуги медіації саме для людей, які зайшли в суд, то хто ці медіатори, який повинен бути у них статус? Тому я за те, щоб був рамковий закон, а потім надати можливість всім органам, які будуть долучені і будуть вважати за доцільне впровадження цієї процедури в певній сфері, щоб надавати їм можливість формувати свої спеціальні вимоги до процедури, до медіаторів, ті, які можуть цю діяльність здійснювати і рухатися поступово.

Я хочу сказати, що, перше, я завжди, коли приймаю рішення, перше питання, не нашкодять, тобто що поганого, раз. Друге, я хочу сказати, що тут для держави не тільки можливості, тобто немає можливості витратити кошти, є можливість заробляти кошти. Тому що, якщо взяти, наприклад, податкові спори, то люди заходять в суди не завжди виграти суд, як ви знаєте. Люди часто заходять в суди для того, щоб затягнути процес, і ми маємо ті самі ризики, про які нам казав пан Руслан, коли претензійний порядок, люди зливали активи і дивилися, як у них в цієї відповідальності. Насправді судові процедури, ними також можна маніпулювати і я зараз не маю на увазі суддів, а я маю на увазі учасників судових процесів. І тому коли люди розуміють, що це швидко і які у них є можливості просто закрити справу, держава отримує не просто пустий папірець про те, що хто виграв, а хто програв суд. І якщо платник податків згоден з тим рішенням, яке прийнято, він вливає в систему гроші, живі гроші. Тому тут треба розрізняти: позиція - "хочу рішення судове" і інтерес – "держава повинна отримувати гроші". І я вважаю, я вірю в те, що ці процеси, вони можуть бути ефективними з певними застереженнями і ризиками про які сьогодні говорили. У мене – так.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую за виступ.

Я ось, чесно, слухав і я не можу для себе ось так сильно з'ясувати: а чим медіація допоможе в податкових спорах? Я не розумію, чим вона...

ЄРЬОМЕНКО Г.В. От дивіться.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дайте, я завершу, а потім ви.

Якщо ми говоримо, що медіація – це добровільний процес розгляду питання. Ну так а податкова по-іншому працює: податкова приходить з перевіркою, встановила що 10 господарських операцій є ефективними, по 203-й Цивільного кодексу написала акт перевірки безкоштовно для себе і не носячи ніяких для себе витрат. Після цього формально є, я вважаю, що це є медіаційний, умовно, механізм врегулювання спору позасудовий, коли включається адміністративна процедура, яка абсолютно не є ефективною тому що 99 відсотків рішень не скасовуються. Після цього є дуже сумнівний лист в АСУ, коли оскарження податкового повідомлення рішення – це є спором майнового характеру, хоча це має бути не майновим характером. І далі, будь ласка, ідіть в суд. Навіщо податковій заходити в медіаційний процес, коли є акт перевірки, коли є умовно дорогі судові витрати, і умовно є бажання, щоб рішення залишалось таким самим. Тому я вважаю, що в податкових питаннях, скажемо так, медіаційні процедури, скажімо, не досягнуть тих ініціатив, які ми хочемо, а це лише виключно, коли дві сторони зацікавлені в тому. А тут...

ЄРЬОМЕНКО Г.В. Дивіться, я, пане Руслан чи мені? Дякую.

СИДОРОВИЧ Р.М. Я хотів би просто тут зацентувати увагу на кількох моментах, тому що, ну, перш за все, ми розуміємо: тут в залі немає людей, які, там, глобально проти запровадження інституту медіації, всі "за".

Питання: як її запровадити, щоб вона, дійсно, була дієвою, вона почала працювати. Ну, ту потрібно розуміти кілька моментів.

Момент перший – те, що стосується адміністративної юстиції, адміністративних судів. Всі практики прекрасно розуміють, що, на превеликий жаль, скажімо так, задача адміністративної юстиції – вона станом на сьогоднішній день в нас в країні не виконується. Тому що, якщо адміністративна юстиція створювалася для захисту громадянина від держави і запроваджувалася презумпція вини державного органу, насправді це в судах не працює.

_____. Крім трудових...

СИДОРОВИЧ Р.М. Ну, це... Якщо ви подаєте позов до державного органу, ви апріорі винен. Чи це буде податкова адміністрація, чи це буде митна служба, чи це буде якась місцева рада, чи це буде якась відповідна там місцева адміністрація, чи ще якийсь державний орган, на превеликий жаль, судді, як правило, дивляться на вас: "Ну, що ви хочете: ви ж проти держави судитеся?" І тут важко лише суддів звинувачувати в тому, тому що вся українська державна влада завжди з точки зору наповненості бюджету намагалася карати тих суддів і давати неписьмові вказівки з приводу того, що основна частина рішень повинні виноситися на користь держави. Якщо ми візьмемо Кодекс адміністративного судочинства, то навіть ті повноваження при винесенні постанови, які визначені, і інші статті Кодексу адмінсудочинства, вони дозволяють суду вийти навіть за межі позовних вимог при винесенні постанови, якщо такий підхід є необхідний для відновлення порушеного права громадянина. І якщо би цей принцип в адміністративному судочинстві застосовувався, то це, звичайно, було би потужним стимулом для тих самих державних органів йти, власне, на ті медіаційні процедури, про які ми говоримо.

Що ж ми маємо станом на сьогоднішній день? Ті чи інші державні службовці, вони бояться іти на ті процедури примирення, розуміючи, що громадянин або юридична особа, яка звернулася, є абсолютно повністю права, і подають апеляційні скарги, касаційні скарги абсолютно беззмістовні, абсолютно необґрунтовані до самого до кінця. Чому? Тому що якщо вони цю апеляційну чи касаційну скаргу не подадуть, цього відповідно державного службовця, який підпише відповідний висновок щодо недоцільності подальшого оскарження, можуть звинуватити у корупції.

Я зараз останніх півтора року зі зрозумілих причин не займаюся юридичною практикою, але я пам'ятаю, раніше в податкових були так звані комісії, які після апеляційного розгляду мали право приймати рішення щодо недоцільності подальшого оскарження. Я думаю, що ми всі практики дуже добре знаємо принципи, з яких такі комісії приймали відповідні рішення. І об'єктивно з цієї, тут шукати було доволі складно і важко.

Те, що мій колега Ігор згадав про презумпцію, про механізм адміністративного оскарження, тобто скільки практики знають як ви подаєте скаргу в порядку адміністративного оскарження відповідної ППРки, відсоток рішень податкової з приводу скасування абсолютно незаконного рішення, він є вкрай малий. Я там зі своєї 20-річної практики, пальців на руках мені буде забагато для того для того, щоб приймати, як правило, ці всі речі не працюють.

Що це означає? Це означає, це означає, що для того, щоб процедура медіації, вона запрацювала, дійсно повноцінно запрацювала, необхідно створити цілий ряд передумов і це є набагато комплексніша проблема, ніж просто там банально прийняття якогось закону. Ті цифри, які сьогодні називалися з приводу тих чи інших медіаційних процедур, статистика, яка проходила, давайте ми її покладемо на іншу статистику, яка у нас є в країні, це десь близько 4,7 мільйона судових справ щорічно в судовій системі. Уявляємо, да, весь цей обсяг. Тобто наскільки... скільки нам потрібно

медіаційних процедур в рамках існуючих спорів, в рамках цивільного процесу, господарського процесу, адміністративного процесу, кримінального процесу, щоб ті медіаційні процедури, про які ми говоримо, вони запровадили достатньо відчутний обсяг регулювання суспільних правовідносин – і відповідно зменшили строки, полегшили процедури і зменшили навантаження, власне, на судову гілку влади. Тобто це набагато більш комплексніша процедура.

_____. Я все-таки думаю, що це мені запитання було задано, да?

_____. ... і моя глибока позиція, що медіація може застосовуватись, де є обопільна згода сторін. Там, де є, скажімо так, примус з однієї сторони і жодних, скажімо так, наслідків від того, що справа не розглядається, там, швидше, то медіація... Я вам не даю слово, просто я висловлюю свою позицію. То просто в такому випадку медіація, ну, на моє переконання, вона не працює. Медіація може працювати лише в тій ситуації, коли... *(Загальна дискусія)* ... коли дві сторони зацікавлені в тому, щоб швидше розглянути цю справу: коли суд довго розглядає, коли дорогі судові, там, витрати, коли є розуміння, що той медіатор може розглянути по справедливості. А коли є державний орган, який прикривається, там, судом, скажімо так, коли державний орган прикривається судовою навантаженістю і він зацікавлений в тому, щоб рішення було вже на його користь, то він ніколи не піде на цю медіацію.

_____. Дайте, будь ласка, дві хвилини. Одна хвилина.

Ми просто досліджували це питання. І основне питання: навіщо це органам. Ми завжди намагаємося вирішити, за кого. Органам це потрібно, наприклад, якщо обрати податкову, то яке основне завдання податкової? Там

просто правильно треба знайти людину, якій це потрібно. А це потрібно тій людині, яка відповідає за наповнення бюджету, а не за кількість судових справ.

_____. ...вона вже наповнила бюджет, винесли податкове повідомлення-рішення... *(Шум у залі)* Ні, почекайте, а якщо... Дивіться, давайте будемо відверті, як працює податкова? Податкова працює, штампуючи акти перевірки, які абсолютно нічого за собою не несуть. І все іде процес. А далі вже людина думає, або іти в дорогий судовий процес, або можливо врешті-решт піти і заплатити. На ньому вже висить це повідомлення-рішення податкове. Навіщо йому іще йти в медіаційну процедуру.

_____. Там є певна диференціація, люди, які відповідають за те, щоб папірці писати, і люди, які відповідають за те, щоб гроші пішли в бюджет. Якщо грошей в бюджеті немає, немає ефективності діяльності служби, тому що... розумієте. І там...

_____. З точки зору здорової логіки ви говорите все абсолютно правильно, але на превеликий жаль, поки що далеко не всі наші державні органи функціонують з точки зору здорової логіки. Якщо зараз подивитись обсяг справ в адміністративних апеляціях і скільки там лежить справ по податкових повідомленнях і рішеннях, то з точки зору логіки і ефективності для держави це мало би бути пріоритетом. Але чомусь воно власне так не є.

_____. Я перепрошую, остання репліка. Ми вважаємо, що найбільш сильні це особисті інтереси. Якщо людина наповнює бюджет, стає питання, наскільки вона може в цьому кріслі сидіти. Розумієте?

Ефективність пов'язана з можливістю посідати певну посаду. Так повинно бути. Добре. Дякую.

_____. Шановні, можна слово...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я ж модератор, будь ласка, не беріть слово з власної ініціативи. Будь ласка, ось два виступаючих, потім...

_____. Прикро, що пан Донець, який мав представити позицію з цього приводу Державної фіскальної служби, він пішов, він був у першій половині до перерви, тому за нього не варто можливо нам ну як би остаточно вирішувати. Якщо є, а є в цьому потреба, можливо варто отримати письмове бачення цього питання, яке можна врахувати. Але медіація – це не тільки про фіскальні спори, а навіть для фіскальних спорів треба спочатку прийняття певного базового закону.

_____. Буквально в двох словах про досвід Ради бізнес-омбудсмена податковим спорам. Буде статистика скоро за весь 2015 рік нашої діяльності, але відразу скажу, що 43 відсотки наших скарг це на ДФС, в нашому сумному хіт-параді вони, безперечно, на першому місці знаходяться. Але ми були доволі успішними, я б сказав, в плані прямого фінансового ефекту для бізнесу, працюючи, так би мовити, з ДФС по такому типу порушень, як повернення ПДВ, тільки от за минулий рік 400 мільйонів гривень приблизно. Переплата податку на прибуток в районі 5 мільйонів, зменшення чи збільшення бази оподаткування 115 мільйонів гривень. Чому так сталося, дуже коротко?

_____. *(Не чути)*

_____. Ну от в мене проект звіту. Я вам видам цю статистику, 100 відсотків просто не прямо зараз, на все можу тримати в голові, але із 700 скарг, які зараз ми отримали, під кінець минулого року було десь приблизно 600, з них 211 було на податкову, це я вам можу точну цифру сказати. Але чому, власне, я можу ділитися такими результатами, звідки вони взялися? Все ж таки існує постанова Кабміну, яка зобов'язує всі, перш за все, органи виконавчої влади, вони реагують на цей нормативно-правовий акт більшою мірою, меншою мірою це притаманно, наприклад, правоохоронцям. Вони повинні, отримавши від нас запит чи отримавши від нас рекомендацію, її розглянути і дати мотивовану відповідь. Між іншим, ця ідея буде посилена з прийняттям, я сподіваюсь, Закону про установу бізнес-омбудсмена, і плюс є все ж таки на рівні державних органів більший чи менший рівень щирості в плані свого бажання, в плані політичної волі, як там не було, йти нам на зустріч. Ті, які хочуть йти нам на зустріч, наприклад, той самий ДФС, ніде правда діти Міністерство юстиції, вони підписали з нами Меморандум про взаємопорозуміння. Основним ключовим елементом якого є те, що раз в два, два з половиною місяці я, наприклад, зустрічаюся з заступником міністра юстиції, Сергій Шкляр там є куратор від них. Ідея полягає в тому, що по діям їхніх підлеглих на нижчому рівні, районному і обласному, які стосуються державної виконавчої служби і здійснення реєстраційних дій. Якщо ми бачимо якісь кричущі випадки не кооперації, ігнорування нас або якогось свавілля, ми оці одиничні випадки не всі, ми в ручному режим доносимо і проговорюємо їх під час особистої зустрічі з керівництвом того чи іншого департаменту на випадок в межах структури Міністерства юстиції. І ми можемо тільки здогадуватися, який рівень превентивного ефекту має сам факт того, що ми, коли пишемо звернення до працівників ДФС того чи іншого рівня чи Міністерства юстиції, ми посилаємося на положення меморандуму: що якщо будете відповідати якось погано, буде просто відписка, то майте на увазі, що у нас є ще отакий от майданчик, така

спеціальний інституційний додаток на меморандуму, де ми можемо проговорити ваші дії. Дякую.

_____. Я просто зараз вдарив по калькулятору. Якщо 211 скарг по ППРках, загальна сума 400 мільйонів, то це середній чек, як кажуть, вашого кейсу – це 1 мільйон 900. Тобто мова йде все ж таки переважно про великих в такому випадку платників податків.

_____. 211 загалом на ДФС.

_____. Просто специфіка все ж таки, давайте будемо відвертими, специфіка відстоювання своїх інтересів великих платників податків є відмінною від малих, тому що коли є великий бізнес, він має набагато більше інструментів тиску на органи влади, аніж малий і середній бізнес. Це теж треба враховувати.

_____. У нас в поточній статистиці 80 відсотків всіх скарг – це середній і малий бізнес, тільки 20 відсотків – це великий. І, в принципі, це абсолютно точка в точку співпадає зі світовою тенденцією функціонування інституції бізнес-омбудсмена, тому що ми безкоштовні, і, в принципі, великий бізнес має власні юридичні команди і може розраховувати на фахову, кваліфіковану юридичну допомогу. У нас більша частина, ви бачите, середній і малий насправді. Я не знаю, як це можна реплікувати конкретно на податкові спори, але от, якщо брати загальний масив скарг, то... *(Загальна дискусія)*

_____. Мене просто тоді цікавить. Дивіться, якщо ми говоримо... Знову ж таки на завершення про податкові спори. Якщо є підприємець, мені податкова виносить, там, приймає негативне рішення,

скільки мені, ну так, навскидку, враховуючи, там, європейський досвід, скільки це буде мені коштувати, щоб піти до медіатора і щоб він спробував, принаймні це ж не гарантовано, спробував домовитись за мої інтереси, що я, там, умовно... *(Загальна дискусія)*

У мене питання: скільки це буде коштувати і чи взагалі мені це цікаво?
(Шум у залі)

...до наступного нашого питання порядку денного. А ви хотіли по податковим спорам щось сказати?

ОХРІМЧУК Л.І. Я не по податковим спорам, я – суддя Верховного Суду, Охрімчук Людмила Іванівна.

Шановні учасники круглого столу ми вже майже дві години переконуємо один одного в доцільності, ефективності процедури медіації і ходимо по колу. Ми намагаємося зрозуміти чи варто надавати таку послугу, щоб сторони прийшли до мирного вирішення спору. Хтось сьогодні мудру думку сказав, що навіть китайські мудреці говорили, що краще поганий мир, чим гарна війна. Верховний Суд досліджує цю проблематику, неодноразово висловлював свої зауваження до законопроектів і на сьогоднішній день ми вважаємо, що це питання актуальне, але для того, щоби процедура медіації була визнана, безперечно, потрібно прийняти закон. Так само як колись ми починали з третейських судів. Згадайте, яка спочатку була недовіра. На жаль, третейські суди перебрали на себе повноваження не властиві і на сьогоднішній день маємо те, що маємо. Але для того, щоби процедури медіації запрацювали, ми відверто можемо... я не можу назвати, не готова назвати вам сьогодні цифри, але ті пілотні програми, які працювали в судах щодо запровадження судової медіації, вони показали, що сторони готові сьогодні вирішувати справи в процедурі медіації щодо стягнення аліментів, неустойки по аліментам, розподіл майна, корпоративні спори – все це можна

вирішувати в процедурі медіації і досягнути, будемо говорити, 90 відсотків виконання рішень.

Безперечно, обговорювати питання.... у нас працювали в пілотних програмах і адміністративні суди, і господарські суди були задіяні. І на якомусь етапі господарські суди перші відмовилися продовжувати програму, тому що процесуально питання, як виконувати те рішення, яке прийнято в процедурі медіації, не було закріплення, відмовились, працювали і адміністративні суди. І я хочу сказати, що досить багато спорів, от ми говоримо: як можна вирішити? Безперечно, коли податкова звертається до громадянина про стягнення податку, питання: як можна вирішити і скільки це буде коштувати? Але в процедурі медіації можна визначитися, чи підставне звернення податкової і чи підставне заперечення платника податків.

Тому, безперечно, сьогодні сказати "ні" процедурі медіації ми не можемо. І враховуючи, що стільки багато молодих людей на сьогоднішній день готові змінювати країну, а також враховуючи, що суд – це орган, який надає послуги, а якість цих послуг повинна бути набагато кращою, як сьогодні висловлювались, не хочу нічого говорити про це. процедура, застосована процедура медіації під час надання цих судових послуг якраз може бути визнана, коли буде законодавчо закріплена. І я так думаю, що нашому законодавцю потрібно думати як прийняти цей закон, а потім будемо говорити – бути медіації чи ні.

Дякую.

ВОЛКОВА Л.М. Я суддя Харківського окружного адміністративного суду, Людмила Волкова, член Ради суддів України.

Я хотіла б повернутися до тих висловів, які лунали під пана Руслана з приводу того, що адміністративні суди взагалі не виконують на сьогодні свою функцію. Я і не знаю звідки у вас така статистика, можливо ви після

поділіться нею, але ось з власного досвіду та досвіду багатьох суддів, з якими я спілкуюся, адміністративних, ну майже, мабуть, 90 процентів спорів вирішується на користь фізичних та юридичних осіб.

Що стосується податкових спорів, то здебільшого податкові повідомлення рішень, якщо вони незаконні, вони підлягають скасуванню і вони судами скасовуються.

З приводу того, що зазначали, що може бути досягнута, застосована медіація при оскарженні податкових повідомлень і рішень, то тут є одне питання. Якщо має місце порушення законодавства податкового, то навіть виходячи з практики Європейського суду з прав людини, застосування штрафних санкцій до нарахування грошових зобов'язань може розцінюватись як кримінальне переслідування, тобто до нього застосовуються вже гарантії кримінального переслідування. І велике питання, чи може бути якась домовленість, якщо суб'єкт підприємництва порушив податкове законодавство. Тому необхідно визначитися, можливо, так: альтернативні способи вирішення спору мають місце в адміністративному процесі і повинні там бути. Однак, чи може бути це медіація в ідеальному вигляді, в якому вона повинна бути.

Ну і з приводу того, що суди не задовольняють позови то, будь ласка, давайте переглянемо статистику.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. У нас ще 15 хвилин до завершення нашого круглого столу. І я все ж таки хотів би, щоб всі зацікавлені підбили підсумки нашого обговорення і запропонували нам подальші напрацювання, і дорожньої карти як ми говорили. Тому що все ж таки зараз 90 відсотків людей, які за цим круглим столом – це безпосередньо медіатори, або особи, які представляють всю спільноту. Нам варто також почути і думку державного сектору, і судової адміністрації, і адміністрації президента органів юстиції.

Тому як ви далі бачите, щоб ми могли напрацювати спільні правильні рішення.

Давайте 10-15... Ну зараз, в рамках виступу фінального, 10-15 хвилин і давайте 5 виступаючих до 3-х хвилин, щоб ми обговорили це все.

СІЗІКОВА Л.В. Людмила Сізікова – перший віце-президент, Київська торгово-промислова палата.

Я хочу сказати два слова, тут про все говорили, а не говорили про бізнес, або комерційну медіацію, або бізнес-медіацію, а це дійсно дуже великий пласт взагалі медіації. Тому що як і Галина тут Єрьоменко приводила приклад - це саме з нашого розгляду, нашого центру медіації створеного при Київській торгово-промисловій палаті був спір. Що дуже багато спорів, які зараз можуть вирішуватися шляхом медіації – це господарські спори, це спори у сфері бізнесу, корпоративні спори і так далі. І фактично, ми могли б сказати про те, що нам закон такий непотрібен. Наприклад в Німеччині і в Голландії бізнес-медіація, а може й інша медіація, я не дуже там це знаю, але бізнес-медіація точно існувала до прийняття закону більше 10 років і розвивалася, і розвивалася досить успішно. І я хочу сказати, що торгово-промислові палати, які є, згідно, відповідно до закону, є посередником між бізнесом і владою. Вони таку функцію виконують не тільки в Україні, виконують в усьому світі, і тому саме на торгово-промислову палату було покладено така місія, що центри медіації, інститути медіації, реєстри медіаторів, вони були покладені в декількох країнах, ведення таких реєстрів, були покладені на торгово-промислові палати. Зокрема, мною вивчався досвід Німеччини і я була в Мюнхені, була в Гамбурзі, де існують потужні центри медіації при торгово-промислових палатах, і я хочу сказати, що вони досить успішно працюють і ми цей досвід взяли до уваги, і створили по цій аналогії саме наш центр бізнес-медіації, який працює при нашій палаті. Так от можна було подумати, що нам закон не

потрібний. Тому що, як сказала Діана, дійсно, бізнес-медіація, вона ґрунтується на згоді сторін. Тобто сторони погодили між собою, найняли медіатора собі і він вирішує спір. Але, от я хочу просто звернути вашу увагу, чому я так хочу закон? От я взяла Закон про сприяння розвитку медіації та іншим методам позасудового врегулювання конфліктів, це Німеччина, це 2012 рік. І от дивіться, як тут гарно написано, що медіатор, особі дозволяється називати себе сертифікованим медіатором, якщо вона має, якщо вона закінчила базову підготовку медіаторів та відповідає вимогам акту, делегованого законодавством, згідно з параграфом шість. В цьому законі ретельно розписано, як має йти підготовка медіаторів і як має йти перепідготовка медіаторів. Так само розписано, хто має вести реєстр медіаторів і кому Міністерство юстиції делегує, буде делегувати ці повноваження, хто буде навчати медіаторів, по якій програмі медіатори будуть навчатися, тому що для бізнесу це дуже важливо? Ми на практиці стикаємось, от в тому випадку, який Галина розповіла, там контраргументом було те, що я сказала, що в нас не якась там доморощена медіація, а що ми створилися на підставі німецького досвіду. Але, якби я сказала, що наші медіатори в загальнонаціональному реєстрі і що вони пройшли підготовку за базовою програмою там-то і там-то, або ще якісь довела, то це би підвищило легітимність нашої послуги тому що фактично нам більше такого нічого і не потрібно. Тому я вважаю, що закон має бути прозорий, закон має бути обов'язково прийнятий, закони вже є кругом, вже є в Білорусі, і в Росії, в Німеччині, в Польщі і так далі, і так далі, і в Молдові, і закони існують, і його треба приймати, і треба приймати якомога скоріше.

Але ще хочу сказати, от пішов пан Руслан, десь пішов. А я хочу сказати захист третейського судочинства тому що я була на витоках, коли в нас цей закон приймався і коли ми створювали третейські суди. Третейські суди себе не дескредитувала, окремі третейські судді себе дискредитували, окремі інституції. Наприклад при нашій торгово-промисловій палаті суд

існував і ніхто "не кинув в нас жодного каменя" тому що ми існували дійсно на підставі закону і виконували ці функції абсолютно чисто і прозоро.

І я думаю, що Закон про медіацію так само ми будемо виконувати, він буде гарний, він буде такий демократичний, буде європейський. І це не завадить комусь з медіаторів, можливо, неправильно вести медіацію, або, можливо, якось спаплюжити саме призначення медіатора, або процедуру медіації. Але пройде якийсь певний час, все стане на свої рамки і я вважаю, що і третейські суди зараз почнуть розвиватися і рухатися в правильному напрямку. і так само медіація почне рухатися.

І я, безумовно, за те, що бізнес очікує цього закону і ми як, я як представник великої бізнес-асоціації знаю як ведуть переговори. Як я веду переговори з бізнесом щодо того, щоб справи слухались саме шляхом, вірніше, щоб пройшли саме цю процедуру, яка не заважає потім звернутися до суду, тобто процедуру медіації.

Дякую за увагу.

ЮРОВСЬКА Г.В. Юровська Галина – суддя Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільно-кримінальних справ, я займаюся цивільними справами.

І я хочу звернути увагу знаєте на який момент? Спілкуючись з колегами, які проводили пілотні проекти по медіації, я зрозуміла, що в нас недостатньо проводиться просвітницька робота серед населення щодо необхідності такого інституту і можливості вирішити питання без суду, не погіршуючи відносини, особливо в сімейних правовідносинах, вирішуючи питання тієї ж самої сплати комунальних послуг, кредитні правовідносини без суду, в менше часу, без погіршення відносин, зберігаючи і свою цілісність і таке інше. це перший момент.

Другий момент. Вже зроблено крок на те, щоб це питання було врегульовано по відношенню до того законопроекту щодо правосуддя, яке

має вже висновок Конституційного Суду. Там прямо в статті 124 передбачено, що законом може бути передбачено обов'язковий порядок досудового регулювання спору.

На мій погляд, зараз судам необхідно це врегулювання і можливість показати, що це питання може бути вирішено, але це потребує закріплення і в процесуальних кодексах для того, щоб це спрацювало. Якщо це буде виписано, то тоді воно буде працювати. Обов'язковість не вирішення конфлікту і обов'язковість досягнення згоди, обов'язковість процедури має бути передбачена. Щодо питання фінансування, це дійсно потребує додаткового вирішення, але якщо громадяни будуть знати, в тому числі юридичні особи, що це працює, що це вони отримали цей досвід, то так. І судді, які запроваджували цю процедуру, це Івано-Франківськ, Біла Церква Київської області, вони кажуть, що ті особи, які пройшли цю процедуру, вони зрозуміли, що дійсно, а чому раніше вони до цього самі не додумались, бо їм показав професійний працівник які є слабкі сторони, які сильні сторони і що вони в ітозі можуть це отримати.

Тому, я думаю, що потреба є, але це повинно бути поступово. Просвітницька робота, засоби масової інформації повинні налаштовуватись на те, щоб досягти тої мети, на яку створена ця медіація.

ОМЕЛІНСЬКА М.О. Доброго дня.

Омелінська Марина, я виконавчий директор громадської організації "Фонд розвитку медіації", я юрист, медіатор, адвокат. Медіатор Українського Центру Медіації, медіатор при Торгово-Промисловій Палаті, київській також Торгово-промисловій палаті.

Я хочу зазначити на сьогоднішній день, що насправді найбільш розповсюдженими конфліктами або спорами у нас є спори, які витікають, перш за все, з трудових відносин. Тому що всі ми з вами є і кожен день зіштовхуємось із положенням, коли ми або роботодавець, або ми є працівник.

Якщо врахувати рекомендацію 198, яка була висловлена ще у травні 2016 року, на міжнародні конференції була рекомендація, висловлена Міжнародною організацією праці, щодо якої національна політика будь-якої держави повинна ґрунтуватися на забезпечення ефективних, справедливих, швидких, не дорогих та дієвих механізмах, які б забезпечили вирішення спорів працівникам та роботодавцям у трудовій сфері. Якщо взяти досвід усього світу, то застосування медіації почалося саме з застосування цієї процедури у трудових спорах. Ще у 1947 році у Сполучених Штатах Америки і ініціатором цього було саме Міністерство праці, яке стомилося від тієї кількості спорів, які надходили до судів, і вони стосувалися, перш за все, спорів між профсоюзами та роботодавцями, та між працівниками і роботодавцями.

Я хочу зазначити, що велике значення у спорах, які виникають у трудовій сфері, має між особисте відношення. І для того, щоб вирішити його комплексно, повноцінно і в певній мірі, необхідно не тільки бачити поверхню, яку бачать на сьогоднішній день у судах, а потрібно вирішувати його, враховуючи внутрішні інтереси і компетенції сторін. Медіація саме в цій сфері відповідає всім цим вимогам. На сьогоднішній день медіація, перш за все, прискорює процес розгляду спору, а на сьогоднішній день для роботодавця і для керівника це вкрай важливо. Оскільки, якщо вирішується спір дуже швидко, то відповідно не відволікаються додаткові ресурси підприємства і не відволікається сам роботодавець на вирішення цієї ситуації. Справа не вимагає великих грошей, на відміну від того ж самого звернення до суду, бо, якщо ми порахуємо скільки роботодавець витрачає на те, щоб залучити відповідальних працівників, які будуть здійснювати свої представництва у суді, ми зрозуміємо в чому тут справа.

Крім цього, хочу сказати, що на сьогоднішній день у першому читанні був прийнятий новий проект Трудового кодексу, зараз він знаходиться на доопрацюванні. Так от прийняття Закону про медіацію дасть змогу

передбачити, перш за все, у новому Трудовому кодексі можливість такого альтернативного позасудового способу вирішення спорів, як саме медіація, чого зараз немає навіть у проекті. А все це дасть змогу, знову ж таки виконуючи рекомендації, які були визначені Міжнародною організацією праці, дати доступ і роботодавцям, і працівникам в певній мірі до саме цих дієвих процедур.

Крім цього, прийняття цього закону на сьогоднішній день надасть змогу не тільки медіаторам працювати в прозорому правовому полі, воно надасть змогу збалансувати відносини між медіацією, судовою системою, владою та суспільством загалом. Дякую.

КОВАЛЬ Р.Г. Я так розумію, що необхідність Закону про медіацію ні в кого вже не викликає сумнівів. Я все про страву, вибачте, перший раз навіть не представився, Роман Коваль, голова правління "Інституту миру і порозуміння", медіатор Світового банку і Офісу омбудсмена Світового банку. Мені довелося спостерігати за впровадження медіації в багатьох країнах і в Казахстані найбільше, тому я можу сказати, спостерігати, як воно впроваджувалося.

Погоджуюсь з тим, що насправді Закон про медіацію, в першу чергу, потрібен державі, як це не дивно, він не стільки потрібен медіаторам, тому що кожен з медіаторів, який тут є, вже має свою практику. Нам вдавалося переконувати систему кримінального судочинства задовго до того, як ми почали навіть говорити про Закон про медіацію, що це необхідно і це дійсно може працювати, так само в комерційних спорах. Тому держави, які були зацікавлені в тому, щоб це дійсно запровадити в своїй країні з різних причин і не тільки для розвантаження судової системи, в першу чергу, насправді дає покращення соціальній тканині суспільства. От якщо ми дивимось там на Канаду, на країни Європейського Союзу, ми бачмо, що вони цінують

найбільше саме це: можливість громадянам домовитися між собою і залишитися в тих стосунках, які між ними є.

Так от, ці країни насправді бачать дуже велику важливість просвітницької діяльності серед населення для того, щоб покращити їхнє розуміння в необхідності саме такого підходу для вирішення спорів, тобто це перший крок і це дуже велика просвітницька робота, і підвищення обізнаності населення. Насправді рекомендаційний характер медіації, який вони запроваджували в своїх законах, та ж сама Республіка Казахстан наприклад, вони впроваджували таке саме з цією метою. Тобто, коли суддя каже, що я рекомендую вам звернутися до цього, то тоді сторони набагато краще прислуховуються і це я можу казати з нашого власного досвіду. Коли, значить, прокурор говорить, що я вам раджу дійсно поговорити з правопорушником, або з потерпілою стороною в залежності від того з ким він там працює в першу чергу.

Зараз до нас звернувся офіс Генеральної прокуратури з проханням розробити саме такий механізм передачі справ в справах про неповнолітніх правопорушників і ми цей проект розробляємо разом з ЮНІСЕФ, тобто це вже інтерес держави. І вони кажуть, що для них, в першу чергу, такий закон був би найбільш цікавий і потрібний наразі. Але ми вирішили спочатку подивитися як воно працює на практиці, розробити цей механізм, описати його, а далі вже дивитися як закон буде цьому сприяти, чи ще якимось чином.

Друге, для чого це потрібно і що потрібно після прийняття закону – це, дійсно, робота на розробку стандартів практики про які говорила пані Галина Єрьоменко. Щоби медіатори, дійсно, мали в своїй спільноті домовленості і для цього потрібна підтримка. Значить, підтримка необхідна для роз'яснення і рекомендацій в правовій системі, що це за підхід і як він працює, і що для цього теж потрібно. Тому будь-які ініціативи з приводу вивчення, які, насправді, Міністерство освіти і інші органи державної влади

можуть робити в плані оцінки того як це працює, вивчення досвіду, аналізу його і подальшого врахування, і в тому числі, і внесення змін до тих законів, які цього потребують внаслідок впровадження інституту медіації для покращення її ефективності, і це є теж необхідний крок для подальшої роботи.

Більше того, можу сказати, що як тільки це буде зроблено, я переконаний, що половина тієї донорської спільноти, яка в країні існує - кинуться на підтримку цього і вони, насправді, нададуть ресурси, так само як сьогодні от Рада Європи, пан Андрій Кавакін тут був присутній, от Швейцарська Конфедерація, там ООН підтримала цю діяльність так само в рамках Казахстану. Єдине, що було неправильно це якраз навчання, тому що медіаторів треба буде багато реально, якщо буде потрібно це впроваджувати у такий спосіб. Підвищення обізнаності, підвищення спроможності – оце найбільш такі важливі кроки.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будемо завершувати, але перед тим я ще дам слово своєму колезі.

_____. Як я зрозумів, є консолідована думка про те, що закон необхідний.

По-друге, як я зрозумів, краще за вас ніхто цього закону не зробить. І треба консолідуватися і робити такий закон, який всіх влаштовує у цьому питанні. Потім треба демонструвати дива медіації між паном Ківалом і Альоною Шкрум і подавати один узгоджений закон до Верховної Ради, щоб він влаштовував спільноту, щоб він був юридично досконалий. Якщо потрібно вносити зміни у якісь інші законодавчі акти, казали тут про процесні документи, це мабуть справедливо. І, як я розумію, комітет підтримує це як дію.

ГОЛОВУЮЧИЙ. 30 секунд буквально і...

РОМАНАДЗЕ Л.Д. Дуже дякую. Буду говорити російською мовою.

Романадзе Луиза, представляю здесь Одессу. Спасибо большое за это мероприятие, которое было организовано. Многие из нас приехали, проделали путь больше чем 500 километров, здесь и Харьков, и Одесса, и другие. К сожалению, у нас не было возможности донести до вас то, что мы здесь медиаторы сегодня присутствуем, чудеса медиации между Киваловым и Шкрум уже произошли, у нас уже есть консолидированное решение относительно того, что мы берем законопроект. Мы не можем взять, уже сегодня Наталья Николаевна пыталась об этом сказать, когда ей закрыли рот, извините. У нас есть текст законопроекта...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це ви зараз погано...

РОМАНАДЗЕ Л.Д. Простите, пожалуйста. Может быть. Но можно я скажу, я молчала два часа, даже четыре наверное, не знаю, сколько прошло времени. Потому что слова, к сожалению, не предоставляют, начиная с того, что пан Береза уже второй раз позволяет себе прийти и сказать в начале какую-то гадость, которая не соответствует действительности, развернуться и уйти. В прошлый раз он завел просто представителей законопроекта, извините, я скажу, сегодня в этот раз он просто оскорбил судей, которые пришли сюда сегодня решать пытаться каким-то образом новые привносить изменения в наше законодательство, чтобы каким-то образом судебная система, доступ до правосудия обеспечивался.

Теперь относительно законопроекта. У нас есть наработанный текст и мы надеялись, что сегодня, во-первых, медиаторы проделали колоссальную работу начиная от разработки этих инфографик и все, и, к сожалению, не дали слово это все озвучить. Кроме того, у нас есть законопроект, который

мы планировали сегодня от вас услышать каким образом мы двигаемся дальше. Потому что мы все объединились, мы проработали, мы полгода работали над тем, чтобы прийти к какому-то более-менее консолидированному решению. Как мы движемся дальше, дорожная карта повинна виходити від вас. Скажите нам, вы принимаете законопроект Шкрум за основу, мы даем вам предложение, вы создаете рабочую группу или вы оба проекта отправляете на доопрацювання и какой-то новый, как мы движемся? Скажите, пожалуйста. Медиаторы работали, пахали и сейчас все здесь присутствующие 4 часа слушали о том, что законопроект нужен. Он нужен, все с этим согласны, медиация – это супер, все с этим согласны. И органы государственные тоже могут работать с медиацией. Во-первых, вы не забывайте о том, что с сентября месяца судебные сборы увеличились колоссально и убрали льготы у госорганов по уплате этих судебных сборов. И кроме того, не забывайте о том, что Верховный Суд, есть у нас Закон "О статусе судей и судоустройств" где прямо говорится, что висновки Верховного Суда є обов'язковими до виконання суб'єктами владних повноважень, якщо вони застосують таку норму права. У зв'язку з цим, такой нормативно-правовой акт. В связи с этим, вполне логично, что по тем делам, где уже есть позиция Верховного Суда, обязывать государственные органы либо каким-то образом применять медиацию, либо каким-то образом договариваться, но если подаются глупые необоснованные кассации, апелляции, за которые платиться судебный сбор, просто говорить о дисциплинарной ответственности тех людей, которые их подписывают. Это можно все сделать, просто это нужно было сегодня здесь обсуждать, а не рассказывать лирику о том, как здорово медиация работает.

Извините, наболело.

(?) СИДОРОВИЧ Р.М. Ну що, на такий позитивний ноті будемо завершувати. *(Сміх у залі)*

РОМАНАДЗЕ Л.Д. Зато откровенно.

_____. Скажіть, будь ласка, як ми будемо рухатися.

СИДОРОВИЧ Р.М. Насправді мені сподобався такий емоційний виступ, єдине, що, напевно, все ж таки найкращим проявом вашої медіаційної роботи буде власне справді досягнення консолідації між тими, хто дійсно багато працює...*(Шум у залі)* Ні, ви... *(Шум у залі)* Значить, в такому разі проведення подальше круглих столів, напевно, є недоцільно, тому що буквально невдовзі Верховна Рада зможе проголосувати, якщо консолідація дійсно досягнута.

_____. Медіатори між собою домовилися, а тепер нам треба допомога.

СИДОРОВИЧ Р.М. Я почув, що домовилися суб'єкти законодавчої ініціативи.

_____. Медіатори.

СИДОРОВИЧ Р.М. Було сказано, що всі між собою домовилися.

_____. Пане Руслане, можливо... 10 секунд. Хвилинка, можна? Будь ласка.

В переговорах кажуть, що є таке правило: скарга не може бути предметом переговорів. Тобто повинні бути рішення. Є декілька варіантів, можливо від вас можна якісь рекомендації почути як краще рухатися.

СИДОРОВИЧ Р.М. Ви повинні зрозуміти одну просту... зараз... одну просту річ: комітет є базою і є майданчиком до спілкування. Ані я, ані мій колега Ігор Сергійович, ані мій колега Григорій Аронович не приймали безпосередньої участі в розробці тих чи інших, одного чи другого законопроекту. Сьогоднішній захід був абсолютно повністю відкритий, на нього мали можливість потрапити абсолютно всі як громадське середовище, так і експертне середовище, органи влади такі як Адміністрація Президента, Кабінет Міністрів, наші колеги народні депутати. Прийшли ті, кому ця тема є цікава, і ті, хто хоче її обговорювати. Якщо ми бачимо, що сьогоднішній склад тих учасників цього круглого столу не дає можливість забезпечити присутність тих стейкхолдерів, які є необхідними для того, щоби ці речі, про які ми сьогодні говорили, були реалізовані, були прийняті, це означає, що потрібно далі продовжувати роботу з тими державними органами, тими суб'єктами законодавчої ініціативи для того, щоб вийти на прийняття цих законопроектів. Тих три народних депутати, які сьогодні були присутні на круглому столі, ви це повинні чітко для себе усвідомлювати, є недостатньо для того, щоб прийняти будь-який з цих законопроектів. Те, що ми сьогодні є присутні, те, що ми сьогодні спілкуємось, означає, що ми зацікавлені в цих речах і ми зацікавлені в конструктивному вирішенні тих проблем, які піднімаються. Але нас трьох для прийняття кінцевих рішень є абсолютно очевидно, що замало. І я завжди стояв на тій позиції, що лише відкрите спілкування, яке базується на професійній і експертній дискусії, здатне забезпечити одержання реального результату, а не просто зустрілися, проговорили і по Маяковському прозаседавшиєся. Мені спілкуватися ні про що, про те, как космические корабли бороздят большой театр, три години теж є абсолютно аналогічно не цікаво. І я на сьогоднішній день не побачив, на жаль, достатньої кількості тих людей, які впливають на кінцеве прийняття рішень. Це означає, що не тільки ми троє, а й абсолютно кожен тут присутній, повинен зі своєї сторони докласти необхідну ту кількість зусиль

для того, щоб промотивувати, в тому числі, наших колег народних депутатів більш предметніше і плотніше взятися за ці речі тими реформами, які я, безпосередньо, опікувався, якими я, безпосередньо, займався, працювало по 10-12 годин щодня ночами сиділи, виписували, заставляли працювати інші державні органи і шукати ті, не на словах, а реальні компроміси, які дозволяли приймати рішення і реалізовувати ті реформи, які є дійсно необхідні. Вибачте, шлях не є простий і це не є легко. І це є якраз самий найкращий екзамен, якщо хочете, на мистецтво медіації. Тому що, якщо ми зможемо забезпечити прийняття цих законів, це означає, що ми дійсно тоді медіатори.

_____. *(Не чути)*

СИДОРОВИЧ Р.М. А це формування позиції по підтримці цих законопроектів, от і все. Ви повинні чітко для себе розуміти, що ваші ідеї – ті, які ви сприймаєте як правильними, підтримує більше ніж 226 людей в залі. Для того щоб досягнути цього розуміння по тих реформах, якими я займався, я доклав, повірте, дуже багато зусиль. Це зустрічі, міні-майданчики, мега-майданчики, переконування керівництва фракції, керівництва відповідних депутатських груп, відповідного експертного середовища, це формування відповідних документів. Якщо ви цим особисто так само займатися не будете, якщо ви не зможете забезпечити в суб'єктах законодавчої ініціативи необхідного рівня підтримки, усі наші зустрічі – це будуть зустрічі по принципу "клуб по інтересах", а не по досягненню конкретного результату.

_____. Питання останнє. По депутатах, що ми повинні працювати, це зрозуміло. А яким має бути зараз те чи інше рішення від комітету, для того щоб законопроект, чи законопроекти рухалися далі?

СИДОРОВИЧ Р.М. Для того, щоб комітет прийняв будь-яке рішення з приводу цих законопроектів, повинно бути узгоджене рішення в більшій частини політичних сил. Коли більша частина політичних сил буде готова рухатися в напрямку прийняття відповідних законопроектів, вони будуть рухатись. До того часу, поки загального розуміння, підтримки того чи іншого вигляду немає, це є робота вонутрь, а не назовні, не на результат.

_____. За якими ознаками ми зрозуміємо, що це той стан, про який ви кажете, досягнутий?

СИДОРОВИЧ Р.М. А це тоді, коли з вами будуть говорити уповноважені від кожної політичної... великих політичних фракцій, які дійсно впливають на прийняття відповідних рішень. Я вам можу сказати, що є розуміння, що ця проблема є актуальна і її потрібно вирішувати, але немає бачення, немає розуміння, як саме.

_____. Тобто інформування, популяризація нашими зусиллями. При цьому, чи ми можемо, наприклад, спиратися на підтримку комітету, для того щоб роз'яснювати щось депутатським групам?

СИДОРОВИЧ Р.М. Комітет – це є лише верхівка айсберга, тобто повинна бути достатня кількість народних депутатів в більшій частині політичних фракцій для того, щоби був достатній рівень політичної підтримки. Немає питання несприйняття ідеї, а є питання в якій саме формі вона повинна отримати свій вираз в законопроект.

_____. І першим кроком для цього повинно стати те, щоб законопроект був один узгоджений. Коли він один – це всі зрозуміли, що є якась згода між, там на сьогодні, двома авторами. І якщо є один

законопроект, його значно простіше просувати і навколо нього збирати ту саму більшість про яку казав пан Руслан. І якщо є домовленість між паном Сергієм та пані Альоною, щодо покращення одного законопроекту, або висування нового, то треба з ними зустрічатися, і щоб вони зробили ці кроки: відкликали, або надали спільний законопроект, або щось інше. І коли законопроект буде один, і коли про нього можна буде сказати, що він відображає і бачення спільноти, і досить виважений з юридичної точки зору, і він був обговорений і в такому крузі, і в інших колах, тому от тоді його буде легше просувати.

_____. Тобто, з вашої поради судячи, ми маємо зараз власне зробити зустріч з тими депутатами, які є авторами обох законопроектів і з ними погодити, що вони будуть робити з точки зору формально юридичної, і ...

_____. Як суб'єкти законодавчої ініціативи.

_____. Наскільки насправді важливо, щоб Адміністрація Президента висловила якось офіційно свою позицію до цього законопроекту з тією, чи іншою концепцією, тобто, що треба буде комітету на підтвердження їхньої підтримки.

_____. Має бути консолідація, має бути консолідація – от і все.

_____. Як саме вона має виглядати?

_____. Наприклад в Адміністрації Президента є заступник голови Олексій Філатов, який відповідає за юридичний напрямок. Якщо від

нього буде якась заява, що він підтримує, по-перше, саму ідею зробити, просувати тему про модерацію. І я думаю, що цього буде досить. І схвальне ставлення до конкретного законопроекту, то це буде досить для того, щоб це почули там депутати з тих фракцій, які там дослухаються до позиції Адміністрації Президента.

_____. Колеги, почекайте, не шуміть.

Скажіть, будь ласка, якщо на комітеті буде прийняте рішення, від депутатів, власне, буде таке звернення авторів обох законопроектів про те, щоб один взяти за основу, із іншого законопроекту врахувати всі слушні положення. Тобто ми можемо з цим рухатись, да, на засідання комітету?

(?) СИДОРОВИЧ Р.М. Ще раз. Основні політичні фракції, які мають більше ніж 226 голосів, повинні через своїх представників отримати спільне бачення. Ми не можемо зараз говорити про те, яке воно може бути. Воно може бути дуже різне, але воно повинно бути досягнуте. Тому що просто навіть рішення елементарно комітету, воно не гарантує підтримки в сесійній залі, тобто ми повинні розуміти, що після рішення комітету буде достатня кількість підтримки того чи іншого бачення у сесійній залі для того, щоб ми дійсно рухалися в плані впровадження цієї реформи, а не розмов про неї.

_____. Дякую. І ще скажіть, будь ласка, зараз завершується круглий стіл, чи може спільнота медіаторів ще тут посидіти півгодинки, поспілкуватися між собою? *(Шум у залі)*

(?) СИДОРОВИЧ Р.М. Ну, хвилин 20 давайте, я зараз попрошу секретаріат.

_____. Щиро вам дякуємо за те, що ви взяли участь і допомагаєте. *(Оплески)*

Спільнота, не розбігайтесь, будь ласка. Давайте 5 хвилин перерви і потім ще зберемось на 15 хвилин. Без перерви.

Колеги, зачиняйте двері. *(Шум у залі)* Дякую. Абсолютно підтримую таке формулювання: хто хоче впливати – лишайтесь. Дякую. Колеги, давайте сідайте. Колеги, всі, хто захотів... Мене якось погано чути чи добре чути? Давайте всі, хто лишається, сядьте, будь ласка, так, щоб ви мали можливість говорити в мікрофон. Сідайте всі, щоб мали можливість говорити в мікрофон, давайте зачиняти двері, щоб у нас було відчуття, що ми вже почали працювати, а це ще якийсь перехідний етап. Мар'яна, скажіть, будь ласка, я можу за вас чи ви самі скажете там бачення від Альони Шкрум? Тобто у нас, зачиніть, будь ласка, двері. Всі, хто не лишається в обговоренні, зачиняйте двері і все.

Зараз коротка інформація перед тим, як ми будемо говорити до чого готові депутати і співавтори, до мене телефонували, всі знають реанімаційний пакет реформ і їхні можливості в тому числі лобіювати. Телефонували і казали, що вони дуже зацікавлені нам допомогти в просуванні цього законопроекту, оскільки він вже напрацьований і вони готові використати, допомогти нам, використовуючи свої ресурси по лобіюванню. Це коротко яким чином ми можемо готувати депутатів, бо зрозуміло, що потім все одно законопроект голосується в залі.

А тепер питання, яким чином нам між самими співавторами і авторами погодити їхні спільні дії. Мар'яна, я думаю, що ви краще скажете це, ніж я.

(?) РИБІЙ М.І. Сьогодні те, що висловлювалося паном Русланом, це резонна позиція, що дійсно нам треба узгоджені позиції фракцій. Але у нас співавторами законопроекту є також і представники різних фракцій. У нас позиція, якщо я не помиляюся, пан Руслан із "Самопоміч", так нас пані

Сироїд підтримує, вона активно нас підтримує, на жаль, вона не змогла бути присутньою. Тому позиції декількох фракцій, "Народного фронту" також ми очікуємо, що буде підтримка. Підтримки фракцій мають бути.

Ідея всім цікава, ідея підтримується. Варіант того, щоби відкликати два законопроекти і подати новий. Воно, як ідея, можливо, але треба тут розуміти варіант того, що це більше часу затратно. Чи готові ми ще раз і на декілька місяців відстрочити цей процес? В результаті воно все одно, навіть з одним, я підозрюю, воно вийде десь на той самий, ну, ми дійдемо до того самого моменту, ми дійдемо знову до комітету і знову у нас в комітеті... Тобто у нас зараз проблема насправді зі сприйняттям самого комітету цього законопроекту. От тут нам треба насправді попрацювати. Я буду просити наших співавторів і ту саму Альону, щоби вона особисто підходила з представниками комітету і говорила. Тому що проблема з комітетом, тобто представники від комітету, ви ж чули, що пан Ігор, що пан Руслан, вони дуже критично, але це ще якраз та частина комітету, яка молода і мала би бути навпаки на нашій стороні і більше проактивніша на нашу користь. Це вже не говорячи про інших представників.

До цього, так, було декілька спроб вже прийняти медіацію і вона не проходила неактивно і все це через те, що не було підтримки взагалі як такої як медіації загалом на базі комітету. Зараз цю позицію ми можемо поміняти за рахунок підтримки Міністерства юстиції, активної підтримки Міністерства юстиції. Через те, що Мін'юст хоче вже, ви вже знаєте, покращити рейтинг Doing Business і вони вимагають закон взагалі до травня місяця. У нас хоча б до першого читання його протащить до травня місяця.

Тут ще також важливий момент з перевиборами, це технічно. Якщо в нас раптом так станеться, що будуть перевибори, то тоді нам, дійсно, прийдеться подавати один закон. Тому що усі закони, які зараз уже є і не дійшли до першого читання, вони всі фактично, ну, вони скасовуються, їх не буде.

_____. Тобто перше читання – це те, що треба подолати, так? Але, чи є сенс... Тобто от у нас є два законопроекти, чи є сенс нам цих суб'єктів законодавчої ініціативи зібрати, наприклад, в одній кімнаті разом з нами, чи це можуть вони зробити без нас? Тобто от щодо них, як нам діяти?

_____. Дивіться, з тих позицій, що я вже була присутня на вашому круглому столі, те, що ви мені надсилали звіт за результатом вашої зустрічі, я це проговорила з Альоною. Альона підтримає будь-які позиції, Альона підтримує також і цю загальну зустріч, яку ви говорили, з представниками комітету, з Алексєєвим, щоб загальну зустріч з науково-експертним, щоб ми вже почали спільно напрацьовувати. Тому позиції, от ваші напрацювання, вона підтримує. Вона їх готова подати і як поправки уже після першого читання, якщо вони будуть. З її сторони підтримка є. Якщо є якісь там підозри, переживання в когось, можливо, що якісь позиції не будуть враховані або ми частково... Ну, звісно, такі речі, ну, звісно, переживання можуть бути, але ми... Ну, тобто позиція Альони, що ми...

_____. Шкрум з Ківаловим треба зустрічатись і обговорювати тактику чи ні? Може, це дурне питання, ну, от мені здається... Їм треба між собою погодити, як вони це будуть робити, якщо вони, і та, і та сторона, згодні допомагати просунути далі консолідовану позицію медіаторів?

_____. Якщо... Ну, я... Давайте так, пан Ківалов вже декілька разів подавав законопроекти. І питання: чому цей законопроект досі ні разу не проголосований? Тому в мене бачення, що пан Ківалов особисто не має підтримки і бажання...

_____. А можно я отвечу? Просто тогда, когда подавался законопроект и он был уже... вот именно нормальный, реальный, то у нас же все время внеочередные выборы в Верховную Раду. Это тогда, когда он был уже подготовлен и был проект постановления про принятия його за основу, к сожалению, у нас произошли... февраль-месяц, у нас был расстрел на Майдане, и, извините, медиация отошла совершенно на другой план. И после этого очередные, внеочередные выборы.

_____. Тоді ситуація зрозуміла. Тоді давайте дійсно ми організуємо їй спільну зустріч, хоча вони напрацювали спільну позицію, як вони будуть на комітеті презентувати це. Можливо, пан Ківалов буде наполягати на тому, щоб ми відкликали два законопроекти і подали спільний. Тобто ми тут не можемо, я зараз можу говорити за позицію Альони, я не знаю там позицію пана Ківалова, як він.

_____. Я могу сказать, что пан Кивалов, он разумный человек и он отдает себе полностью отчет, он, во-первых, за медиацию, он поддерживает это и начал это делать задолго до того, как сегодняшние депутаты об этом стали говорить объективно. И он же опять объективно, он политик со стажем, он оценивает, что внесение нового законопроекта это новая регистрация, новое ознакомление, все новые выводы, все сначала. То есть то, что у нас уже 4 месяца, ну это 4 месяца коту под хвост, потеряно все заново. Поэтому я думаю, он также отдает отчет, что сегодня, в силу политических каких-то договоренностей и ситуаций, мало шансов у законопроекта, внесенного им единолично, и законопроекта, внесенного представителями различных фракций, ну, объективно, да, он разумный человек. Поэтому прийти к какому-то консенсусу, я думаю, они смогут. Просто это нужно сообщать.

_____. *(Не чути)*

_____. Одна из позиций, то, что проговаривалось, это то, что да, возьмут за основу законопроект Шкрум, но будет создана группа по доопрацювання, в которую войдут, в том числе, или он, или представители его авторского коллектива.

_____. Депутаты между собой могут встретиться.

_____. Давайте ми організуємо спільну зустріч, щоб ми не були посередниками в цьому процесі, нехай вони особисто все проговорять, все одно на комітеті все разом будуть відстоювати.

_____. Я б хотіла принаймні, щоб ви спиталися і Альони, і у Сергія Ківалова момент, чи потрібно, наприклад, щоб був на цій зустрічі ще Мін'юст? Тому що ми неодноразово чули і сьогодні зранку теж зізвонювалася з ними, питалася чи вони будуть, на жаль, в них із-за політичних подій, скажімо так, не вийшло сюди прийти, але вони весь час казали, що нам цікаво, ми готові, будь ласка, дзвоніть, кажіть, ми готові підтримати будь-що, що буде рухатися далі. Яким чином це буде організовано між Сергієм і Альною, це дійсно питання до них. Але спитайтесь, будь ласка, чи потрібно присутність Мін'юсту, якого рівня, щоб допомогти їм, можливо, узгодити ці от всі нюанси.

_____. Я думаю, вони двоє дорослих людей, їм краще між собою спочатку поспілкуватися особисто. Позицію Мін'юсту ми знаємо, він буде підтримувати у будь-якому випадку, тому що в них зараз є прямий, як то кажуть, наказ зверху. В якому форматі вони самі говорять, що для них неважливо, головне, щоб це було.

Тому я думаю, хай депутати між собою попередньо зустрінуться, неформальна зустріч і ми допоможемо організувати, щоб вони проговорили, а далі, якщо потрібен представник Мін'юсту, хай він просто висловлюється, щоб, можливо, консолідовану позицію вони висловлювали. Але попередньо все-таки доречніше просто організувати окрему зустріч для депутатів, щоб вони між собою автори проговорили.

_____. Ми розуміємо, ми не можемо їх якби стимулювати чи обмежувати в дедлайнах. Але тим не менше, з вами ми можемо домовитись, наприклад, да, що пані Альона дізнається про це...

_____. Вона про це дізнається сьогодні, на жаль, вона не змогла сьогодні бути присутня, тому що ми дізналися про цей захід в середу, а за 2 тижні у неї була запланована поїздка в Нідерланди, це з приводу референдуму. Тому, вона хотіла бути присутня, але не змогла.

Але давайте я її буду орієнтувати, щоб на наступному тижні ми вже почали організовувати цю зустріч. Тому що відкладати часу вже немає куди, вона повертається в четвер зранку, я думаю що, в цей четвер.

Тому давайте з понеділка вже виловлювати її, тобто...

_____. Еще один вопрос.

Она не единственный автор. Нужно ли тогда, чтобы Сыроед была присутня, то есть все ли должны присутствовать? Каким образом технически? Потому что они между собой договорятся, а остальные скажут: "Нет, мы не согласны".

_____. Я сьогодні поговорю ще також з помічниками Сироїд, оскільки вони активно хочуть бути присутніми в цьому процесі. Але я думаю, що поки що, можливо, буде просто Шкрум, Ківалов, хай вони

переговорять. Тому що, якщо об'єктивно, на процесі написання закону вона була найактивнішою і думаю, що якраз питання... Решта її підтримали, так.

_____. Можна, у мене запитання?

У мене таке запитання. Дивіться. є декілька варіантів, як можуть розгортатися події.

Ви кажете, що Альона підтримує будь-що, що ми порекомендуємо або захочемо якимось, як ми це бачимо. Тепер питання: як ми це бачимо? Тому що є декілька варіантів.

Один варіант, це виходить, є процедура певна, да, виносить цей законопроект Шкрум, якщо всі погодяться, в сесійній залі і потім вже враховувати всі ті напрацювання, які вже були зроблені для того, щоб цей законопроект вдосконалити, да. Але я розумію, що там можуть бути певні обмеження, тому що в наслідок доопрацювання значно змінено структуру закону. І чи буде потім таке доопрацювання вважатися тим, що законопроект поданий в такому... Ну тобто розумієте, да, тобто ми тоді не зможемо врахувати все те, що було напрацьовано, тому що воно буде технічно неможливо, воно буде вважатися, що це новий текст. Тобто, як ми хочемо рухатися, виносити законопроект в сесійну залу, якщо ми не хочемо затягувати час.

_____. Ви праві по процедурі, що дійсно, дійсно ви правильно, у державі, де ті закони дійсно приймалися, як ви кажете, така б ситуація була неможлива. Але насправді, ситуація зараз показує, що багато законів, які заходять в перше читання, після першого читання вони повертаються вже у кращому випадку на 50 відсотків переробленими. тобто основну концепцію і суть законопроекту ми не міняємо, тому я не думаю, що тут будуть підстави переживати, що ми дуже суттєво доопрацюємо законопроект.

_____. Тобто технічно можливо і ми хочемо, щоб вони домовилися, що законопроект Шкрум виноситься в сесійну залу для першого голосування, правильно?

_____. Ну, тут ми, ну депутати може можуть між собою, а співавтори про це домовитися, як поведе себе комітет, який комітет зробить висновок, ну тут ми нічого не можемо зараз гарантувати, тому що, кажу, не було ще спілкування з представниками комітету такого плідного. Я думаю, тут треба дійсно з представниками комітету дуже добре говорити. І тут, мабуть, буде дуже хороша підтримка пана Ківалова, тому що, наскільки я розумію, що вплив на опозицію. Позиція пана Ківалова дуже буде важлива на вплив позицію на комітет, тому що як-не-як таке вже звучало, людина впливова на прийняття рішення якраз в рамках цього комітету. Тому тут, якщо у вас буде можливість поговорити з Ківаловим і він можливо буде мати можливість поговорити з іншими представниками комітету, це важливо. Те, що я знаю, що попередня позиція там голови комітету, він уже починає сумніватися. Але я знаю від інших депутатів, я вже, можливо, говорила цю інформацію, які підходили, коли ми подавали свій законопроект, Альона збирала підписи, підходили до пана Князевича радитися, чи варто ставити підпис під цим, Князевич говорив, що ні, ну це не пройде. Тобто до цього у пана Князевича була позиція не підтримувати медіацію, ну тобто як ідея, яка не пройде. Можливо, він не підтримує не саму ідею, а просто це як неспроможність самого закону пройти.

_____. Наталія.

_____. У три буде короткі репліки.

Перше. Мабуть, саме тому, що Князевич не підтримує цей закон, на цьому круглому столі Алексєєв весь час наголошував позицію Адміністрації Президента. Це перша репліка. Я думаю, що це з цим пов'язано.

Друге. Ви сказали, що може бути підтримка "Народного фронту". Ну, якщо я не помиляюся, пан Алексєєв є членом "Народного фронту", тому його підтримки ми точно не маємо. Ні? *(Загальна дискусія)*

_____. Ні, він не сказав, що немає його підтримки. У нього інша пріоритетна зараз реформа.

_____. Ні, Діана, він чітко сказав, що, на його глибоке переконання, в багатьох сферах медіація... *(Загальна дискусія)*

Кількість, статистику і інші альтернативні... Можна я закінчу? І інші. Тому я знаю інших.. Ну, про це ж говорила з іншими депутатами "Народного фронту". Нема підтримки зараз в "Народному фронті" , тому там треба зовсім, ну, тобто тут було...

І я хочу ще уточнення по тому питанню, що Галина задавала. Тобто, коли буде... В першому читанні, дай Бог, пройде законопроект Шкрум в тому виді, в якому ми його всі прочитали, якщо я розумію. Потім буде робоча група, ми там даємо свої напрацювання. Межі змін: 50 відсотків тексту, зміни нумерації статей, - що ми можемо з ним зробити в кінечному...? Хай мені Мар'яна відповість, будь ласка, що ми можемо в кінечному результаті з ним зробити.

_____. Дивіться, ми з Альоною писали Закон "Про державного службу". Ми його отримали після першого читання. До другого читання ми його видали на 80 відсотків іншим.

_____. Що саме було змінено?

_____. Текст статей був змінений...

_____. Нумерація статей?

_____. Були додані нові статті, ми переструктурували деякі положення.

_____. Дякую, Мар'яна.

_____. Из опыта работы просто с Верховной Радой: Регламент не содержит никаких ограничений на процентное соотношение. Единственное, из практики считается, что нельзя расширять перечень нормативно-правовых актов, в которые будут вноситься изменения. Но опять же из практики, которая поломала вот эту практику, возможно все, при наличии политической воли возможно все. То есть структура – это все мелочи, потому что у нас есть депутаты, которые могут давать даже поправки. Если мы посчитаем, что процент изменений от Шкрум какой-то превышает критичный, мы можем запустить какие-то вещи, как поправки от каких-то депутатов. Ну, то есть это решаемо.

_____. *(Не чути)*

_____. Я хотіла б ще прокоментувати момент.

_____. *(Не чути)*

_____. Ви хочете щось говорити, сядьте за стіл, але у нас піднята рука Лиско Аня, Львів. Ще питання.

_____. Я хотіла сказати, що я б ще просто попрацювала тоді з "Самопоміччю", щоб вони все ж таки якось консолідовано це прийняли, принаймні, можливо, щоб була в них якась політична воля, щоб вони вже якось на цій спільній зустрічі, не знаю точно в якому це форматі буде, як це правильно зробити. Але, я думаю, що ми тоді будемо з Мар'яною в контакт і ми вже просто якось цих депутатів постараємось.

_____. Дивіться, об'єктивно говорити зараз, наскільки в нас підтримка парламенту є, я думаю, що зараз ніхто не скаже, яка в нас підтримка парламенту. Тому що цей процес насправді, комунікації його ще не дуже запускався, нам потрібно запустити процес комунікації, якщо є можливість, підключити РПР це дуже добре. Тому що РПР підніме це питання значно вище, як мінімум, в різних медіа і відповідно ми будемо бачити реакції, в тому числі, і серед депутатів наскільки є підтримка того чи іншого питання. І плюс є велика ймовірність справді, що в нас будуть перевибори, до осені, можливо, ми ще дотягнемо. Тому до осені давайте, у нас є просто можливість протестувати оцей процес, як воно піде і як ми можемо прокомунікувати з комітетом. Тому я думаю, тут немає сенсу відкликати зараз законопроекти, просто пробуйте в тестовому режимі, якщо не пройде, ми пробуємо так, а якщо не проходить до осені в нас перевибори, у нас є тоді повне право подавати новий спільний законопроект.

_____. У нас 1622, нас попросили за 20 хвилин, ми посидимо більше, я думаю, нас ніхто не вижене. Єдине, що 17-ї треба закінчити. Але ще одне з питань, крім самого змістовного, нам треба сьогодні обговорити весь наш досвід дистанційної роботи. Да, ми робили все, що ми могли, але нам треба зробити певне покращення цієї дистанційної роботи і треба погодити, поки ми всі тут.

_____. І в мене буде оголошення маленьке.

ЕРШОВ А. Добрый день, меня зовут Ершов Андрей, я з громадської організації "Изи бизнес", именно мы были инициаторами, в том числе, с одной громадской организацией о том, что появилось распоряжение Кабмина, в котором как раз медиация есть, так как это действительно повышение в рейтинге Doing Business. *(Шум у залі)* Да, то есть вы можете... Да, а вы слово не даете.

Я вам хочу сказать о том, что у нас есть и горький, и хороший опыт работы с народными депутатами и мы уже психологически знаем, чего они хотят, и в данном случае при, скажем так, при всей этой работе... Ну, первое, на что надо было обратить ваше внимание, что действительно позиция уже общая есть. Это то, что они хотели увидеть с самого начала.

Комитет, если вы народных депутатов из комитета вовлечете в этот процесс, хотя бы де-юре, то они будут его поддерживать и будут очень быстро толкать. На сегодняшний день, к сожалению, даже ряд законопроектов, которые мы совместно работали, которые президентские, они сейчас вот просто лежат, хотя они невідкладні, потому что Верховная Рада, ну, такая вот ситуация на сегодняшний день. Поэтому что я вас прошу, из Министерства юстиции я вам дам поддержку однозначно, С Алексеевым я тоже разговаривал, и с Сидоровичем мы как бы плотно работаем, и они готовы участвовать в процессе на самом деле, готовы обсуждать и более как-то быстро двигаться в этом процессе.

Поэтому я со своей стороны хочу сказать, что мы вас поддержим, Министерство юстиции подключим, они у нас очень... одно из самых быстрых министерств, потому что это четвертый квартал у них по распоряжению, ну насколько вы знаете, мы в январе уже встретились и начали этот вопрос обсуждать. Поэтому, несмотря на то, что представителя

Минюста сегодня не было, я с ним тоже разговаривал, он попросил меня, во-первых, узнать вашу позицию, позицию комитета я уже знаю и в данном случае давайте...

_____. Уточніть, будь ласка, ви кого маєте на увазі?

ЄРШОВ А. Що?

_____. Ім'я.

ЄРШОВ А. Да, я з Панасюком розмовляв.

_____. Так я з ним зранку говорила, все гаразд. Дякую.

ЄРШОВ А. И поэтому в данном случае хочу сказать, то народные депутаты, которые даже сегодня так осторожно и не принимали решение, не по факту они же не сказали о том, что они вас поддержат или не поддержат, они готовы в этом процессе активно участвовать и двигать. Но единственное, что от них не зависит, ну, то есть комитет мы можем пройти, а вот голосование Верховной Рады, ну, здесь никто гарантии не даст.

_____. Дивіться, тут є, прозвучала одна дуже важлива думка щодо формальних речей. Тобто ми були на семінарі з лобіювання, і він каже, що працюють технічні речі. Значить формальні звернення, звернення, звернення, вони повинні на них відповідати і вони повинні з цим рухатися. Тобто треба подивитися, кому що писати. Це раз.

Друге. Потрібно з'ясувати, зробити карту стейкхолдерів, тобто хто там головний. Тому що ресурс обмежений, ми не можемо ходити до всіх і стукатися, так, але ми повинні піти до головних. Тобто, наприклад,

Адміністрація Президента потрібна чи не потрібна. Фракції, скільки взагалі фракцій, яка їхня сила і з ким треба працювати. Тому що якщо у фракції, ну наприклад, там три людини, умовно кажучи, то можливо не треба нам витрачати ресурс на них, подивитися, хто вже з авторів законопроекту вже задіяний, тобто хто вже за, хто проти і тоді дивитися, яким чином впливати на тих, хто проти або сумнівається. Тобто карта стейкхолдерів я можу допомогти це зробити, тому що там можуть бути не тільки, так, не тільки...

_____. Вона вже є на Google Drive, в дистанційному доступі почала створювати, але ми її не допрацювали з огляду на брак ресурсів. Але тут якраз, якщо ти згодна як би бути у нас форвардом по цьому питанню, да, ну просто... ти ведеш цей напрямок...

_____. Там, насправді, прості речі, і це треба просто. Але просто треба щоб хтось за це відповідав. Ура, у нас є перший відповідальний.

_____. Ні, подивись, Діана, тут що робити, а потім хто робити, розумієш.

_____. Скласти карту стейкхолдерів...

_____. Що робити – зробимо. Хто робити – це потім дивитися можна через кого впливати. Тому що ми не до всіх можемо ходити, а потім дивитися, ну депутати також, якщо Мар'яна каже, що поки що не робили зріз того, які депутати, хто, за що, тобто не відомо, яким чином що, то треба сісти проаналізувати, але ситуацію всередині Верховної Ради, мабуть, краще ніж Верховна Рада ніхто не знає. Тому треба буде ці експерти изнутри, хто за кого.

_____. Ми цю експертизу отримаємо, ви самі її побачите, коли ми вийдемо на комітет і ми почнемо обговорення.

_____. До комітету треба це зробити, тому що...

_____. До комітету я не певна, що ми це отримаємо. Тоді нам треба дуже активна піар-компанія от оцього публічного підняття і можливості запитання...

_____. Тут може бути РПР. РПР, вони готові, їм дуже цікаво підтримати цей напрямок. У них своя, ну, як би напрацьованаЦя.

_____. Ну, якщо є можливість включити РПР... Слухайте, а з ким ви спілкуєтесь там?

_____. З Артемом Миргородським, з цим, Боже, Ярослав Юрчишин і так далі, да.

_____. Тетяно, щоб ми не рухались паралельно, можливо, тоді підемо разом в РПР.

_____. Так.

_____. Подивимось, що вони роблять, щоб ми не дублювали роботу один одного.

_____. ...вони роблять.

_____. Ні-ні-ні... просто у них є, може бути велика картинка.

_____. Тобто, те, що у нас зараз є картинка, депутати будуть зустрічатися. Тут Мар'яна нам каже, да, як це все буде рухатись. Ми самі туди нікуди не втручаємось. Ми працюємо над аналізом стейкхолдерів, у нас уже є дистанційний ресурс. Всі члени... мають доступ для того, щоб моніторити, дивитися, що наповнюється, і допомагати наповнювати, тому що там є контактна частина. Що таке? І зустрічаємось з РПР для того, щоб не дублювати зусилля.

_____. *(Не чути)*

_____. О'кей, давай, сформулюй так, як ти це зрозуміла те, що... Мені здається, що я зрозуміла, але...

_____. не бачила, що ви робите. У мене є свій інструмент, тому що...

_____. О'кей.

_____. ...щоб очікування у нас були однакові у нас. Добре.

_____. О'кей. Ну, це ми можемо зробити, наприклад, вдвох.

_____. Так-так.

_____. І нікого цим поки що не навантажувати. О'кей.

_____. Так-так, я про це.

_____. Я могу...

_____. Колеги, у нас задублювалися обговорення.

_____. Честно говоря, извините...

_____. У нас, у нас, смотрите, я прошу прощения.

_____. Давайте, я буду модерировать, потому что не будет толку. Подожди, Катя... І Андрій був, да. Але питання у нас, давайте... Сперлися на один досвід одного спілкування, другий досвід. А в тебе такий же досвід? О'кей.

_____. Тобто Катя...

_____. Я просто хочу сказати, що я намагалася брати участь у тому круглому столі в Харкові через Скайп. І чесно кажучи, я це відчула просто шкірою, що називається. Бо малейша, отака моя маленька фраза, що "вибачте, це скільки судів треба буде підготувати, щоб вони всі одразу ту справу, яка до них прийшла, і зразу ставали медіаторами", я практично випала з круглого столу моментально. Все було дуже просто.

_____. Сказали: "Спасибо..."

_____. Сказали: "Спасибо, вас плохо слышно, до свидания".

Все – финиш.

(Загальна дискусія)

_____. Аліночко, почули. Давай почуємо ще, от така перспектива з огляду на...

_____. Мне кажется, такая ситуация с Харьковом потому, что они не знают, что это такое у них не было. У нас были... Нет, они знают... У вас тоже "пилоты" есть потому, что у нас просто в Одессе они много достаточно времени находились в этих проектах. И у нас тоже есть те судьи, которые были в проектах, часть из их готовы, а часть из них понимают, что это дополнительная нагрузка и готовы, но если это будет учитываться либо в их навантаженні, что тогда у них же есть навантаження. И если это будет враховуватися в навантаженні, то они також згодні бути. Крым того, они понимают, что для того, чтобы запустить такую модель медиации, у нас нет возможности, у нас не готовы судьи. И если одесские и харьковские, и крупные города-миллионники судьи готовы, да? Или есть в суде каких-то там 5 человек, которые готовы и которые будут это обеспечивать, то там в каком-то поселке, в районе и так далее, они это не обеспечат.

Поэтому от наших судей исходило предложение конкретное, чтобы дать это, прописать в законе, что могут суды, могут, что это их право. Это не обязанность во всех судах повсеместно, а уже каждый суд на раде судей этого суда, они имеют право внутреннюю свою структуру и так далее. И они решают: это суд хочет и если хочет, то они утверждают какое-то положение, как порядок распределения дел и так далее.

_____. Вот это вот на раде судей конкретного суда – это должно быть написано в законе?

_____. Это должно быть в их законе, да, конечно, да. Просто предоставить, что "могут заниматься", там у нас даже есть прописана эта фраза на самом деле, потому что... Нет, это не в последней, потому что мы не расширяли и это уже выход зарамочный.

_____. Это такая специфика, и есть предложение как с этим работать, и мы сейчас не можем за судей все решить.

Андрій, Наталія Миколаївна?

_____. Да, буквально...

_____. Андрій?

_____. Если можно?

_____. Да.

_____. Я просто вам могу рассказать природу, почему судьи говорят о медиации. По причине того, что они сейчас работают над Хозяйственным и Процессуальным кодексами, точнее, Администрация Президента работает, пишет, переписывает все кодексы. И в том числе, там вот если брать о Хозяйственном и Процессуальном кодексах, там 190-я статья, я четко ее запомнил, что там, как раз говорится о том, что медиация, что судья может выступать медиатором. Судьи за это схватились по одной простой причине, там есть определенный рычаг для них очень позитивный, потому что если судья идет на медиацию и она не успешна, он просто отходит от дела и соответственно передается дальше. То есть это такой вот... И еще, так как хозяйственные суды очень боятся, что их ликвидируют, соответственно они хотят внести любые изменения куда угодно лишь бы

остаться, чтобы они были, хотя они просто не дослушали до конца, что имелось ввиду. То есть хотят третью ланку убрать, те, скажем так, высшие специализированные, то и убрать, то есть как бы вот этот момент. Но, я вам могу сказать, что на Национальной раде реформ вряд ли пройдет, чтобы судьи были медиаторами. И, например, тоже против этого, потому что судьи это не то общество, которое должно, то есть их выбрали совсем для других целей. Поэтому это однозначно. Вы можете писать как альтернативу, но, поверьте, через Национальную раду реформ это просто не пройдет, а вы пойдете через Национальную раду реформ, в любом случае это отправят туда, поэтому мы как бы не первый раз с этим сталкиваемся, поэтому знаем.

_____. Я хотела бы сказать следующее, вот концептуально я абсолютно согласна с тем, что судья должен быть медиатором по историко-философским и многим другим причинам. Первая интеллектуальная профессия в мире это медиатор, который одновременно был судьей. То есть если он мог примерить, тогда он судил, это все, это юридическая антропология и это история государства и права. Но вспомните, что говорил господин Цебиго, он возмущался тем, что высоко на проекте прописано, что судья может рекомендовать сторонам обратиться к медиации, он сказал, извините, это не в полномочиях, понимаете. Поэтому давайте сначала все-таки определимся чего на самом деле судьи хотят, потому что сейчас они хотят двигаться и налево, и направо одновременно. Не получить лишних полномочий и при этом сохранить свои места. Вот пусть они как-то вот свои желания, вот...

И еще один момент, который касается вот то, о чем вы говорили, Национальная рада.

Любое покушение на разделение властей сейчас будет отмечено с порога. Поэтому я думаю, что, как это не печально, но судьям нужно будет в

этом отказаться. Вот мое впечатление. Хотя, еще раз повторю, концептуальное...

_____. Почекайте, ч-ч-ч-ч. Давайте...

Коллеги, давайте ми завершимо якимось чином...

_____. ... альтернатива того, что не дадим медиацию, они введут..... это называется у них тоже мировой, по-моему, там судья, но то есть это будет просто называться по-другому, как им удобнее. Этот момент...

_____. Я просто думаю, що якщо ми зараз будемо враховувати можливість, в цей закон будемо прописувати можливість судової медіації, ми його взагалі ніколи не побачимо.

З огляду на те, що робиться взагалі в нашій судовій системі, я не знаю чи можна писати в "Прикінцевих положеннях", що там через 10 років після практики там розглянути можливість, тобто якимось на майбутнє щось там на огірочки кинути якусь фразу, але я думаю, що зараз це дійсно подумати треба термінологічно, але я думаю що судова медіація зараз не на часі, бо це просто дуже катастрофа і в будь-якому випадку.

_____. Залучитися підтримкою впливових людей Ради суддів, я думаю, буде корисно.

_____. *(Не чути)*

_____. Питання, яке резюме ми підводимо в питанні взагалі – медіація і суд, для того, щоб просунути законопроект із врахуванням всього...

_____. Я думаю, з цим питанням поки що почекати, вичекати і почути саму позицію суддів, це перше. Судді, це одні з найбільших лобістів в раді, якщо вони чогось захочуть, ми почуємо те, що вони захочуть. Нам зараз не треба обов'язково, тобто дуже, з тими суддями, з якими можемо поспілкуватися, ми можемо почути іншу позицію ніж насправді буде, пізніше буде висловлюватися. Тому я пропоную просто вичекати і почути, які насправді, як судді почнуть говорити, що їм потрібно. У нас ще декілька місяців і це ми можемо тоді поправити, якщо так само після першого читання і наскільки це сильне лобі буде, ми тоді дізнаємося реально, що...

_____. Мар'яна, чи правильно я зрозуміла, тобто нам не треба шукати зустрічей з суддями, не треба ініціювати якісь процеси обговорення, а просто почекати поки депутати за них скажуть?

_____. Я думаю, що судді, якщо вони розуміють, що цей процес чи Закон про медіацію, він дійсно буде і вони відчують загрозу, що він буде в такому вигляді, як він є, якщо вони будуть відчувати в цьому загрозу, вони почнуть лобіювати свої інтереси. І є ряд, голова нашого комітету, він один з тих, хто найперше почне висловлювати стурбованості наших суддів. Тому ми про них дізнаємося, але зараз можливо йти на компроміс з суддями, якщо ми не готові йти на компроміс з суддями, не знаючи реально їхньої позиції, чому ми тоді будемо відступати?

_____. Я очень быстро, пока уровень дискуссий не поднят до конфликтной вообще с судьями, я бы быстренько побежала сейчас к некоторым судьям, которые действительно более влиятельные, обложились бы бумажками. И когда депутаты начнут говорить, что вот судьям нужно то-то, то-то, да, а мы говорим, судьям вот что нужно и бумажки есть уже.

_____. Питання ресурсу, хто подбає про те, щоб піти за цими папірцями?

_____. Там нет единства в точках зрення и поэтому надо обращаться к тем, кто нас поддерживает.

_____. ... они говорят, этот закон работать не будет и вопрос будет 90 процентов.

_____. Навпаки, 10 відсотків.

_____. *(Не чути)*

ГОЛОВУЮЧИЙ. Піднята була рука у Лади. Мар'яна, ви, як помічник депутата, хотіли відповісти на останню репліку?

_____. Ні, я прокоментувала все, що хотіла.

_____. Три речення. Речення перше, я думаю, в нас є все-таки підтримка від проекту ФЕРУ(?), який багато працює з суддями і судовою радою реформ, тому ми поспробуємо через них звернутися, це раз.

Моя інформація, це те, що ми постарасмося все-таки зробити, щоб у квітні пройшла така робоча група саме співавторів, я не знаю, як це, так би мовити, сказати, і всіх стейкхолдерів. Є, в принципі, такий запит від двох, від авторських колективів, від Мін'юсту і так далі, щоб зібратися і попрацювати все-таки вже більш ретельно над спільним сконсолідованим законопроектом. І є розуміння від ФЕРУ, ми постарасмося, щоб це було, для цього була підтримка в найближчій час у квітні.

І третя фраза, точніше, питання буде по термінам все-таки. Якщо йшлося про те, що для, ну, постанова Кабміну, що до грудня прийняти, да. Є побажання того ж Doing Business, щоб в травні, да, в травні щоб вже було прийнято, да. Наскільки це реалістично з точки зору термінів? Чи нам є, чи в нас є шанс хоч по 4 години в ніч поспати, чи ми вже взагалі не спимо до кінця травня? Вибачте, я так...

_____. 2 читання до 31 травня – це дуже нереалістично. Якщо ми до 31 травня пройдемо перше читання, це буде дуже добре.

_____. Андрію, що ви скажете?

_____. Чесно кажучи, ми зі свого боку зараз ходимо по міністрам, да, і кажемо, що дивіться, в країні дуже важко, але ж треба підніматися в рейтингу Doing Business, що бачили, як ви добре працюєте. Тому, якщо Верховна Рада буде так нормально працювати, міністри ті, до кого ми ходимо, вони,... они заинтересованы, да, потому что это из личный пиар. Не знаю, я вам не могу ничего сказать. Я могу сказать о том, что в прошлом году, когда мы пришли к министру юстиции с законопроектом по Doing Business, вот от момента того, когда он его получил, организовал группу, и до первого голосования прошла ровно неделя. Да, но на втором чтении его, до второго чтения он не дожил. Депутаты его разбили, да. И на сегодняшний день, ну, там медиации не было тогда еще, потому что не было методологии этого.

То есть не могу прогнозировать. Что же мы хотим, чтобы до мая, до мая месяца он был принят уже и начал работать. Как это будет...

_____. То есть вы со своей стороны будете прилагать усилия. Да, да.

_____. Мы в любом случае, да, мы в любом случае, да...

_____. Я очень быстро. Вообще как бы о каком лоббирования говорят? Первый, к кому нужно идти, - это тот, кто имеет влияние и очень хочет. Ощущение, что Министерство юстиции очень хочет, потому что у него май-месяц на носу, и они имеют влияние. Притом, мне кажется, вот здесь акценты нужно очень...

_____. Там, Галечка, не так. Виходить, що по постанові Кабміну у Мін'юсту до грудня є час, бо в них на четвертий це квартал, а от Мінекономіки з Doing Business – це може бути гарячим питанням.

_____. Наталя Пухальська.

ПУХАЛЬСЬКА Н.А. Дивіться, давайте не забувати, що зараз в законопроекті в жодному нічого немає про судовий збір. Це з'явилося вже після того, як законопроекти були подані. Тому на перше читання законопроекти підуть без змін по судовому збору. Тобто або в Закон "Про судовий збір" зміни підуть окремо від Закону "Про медіацію", що таке можливе, тобто вони взагалі підуть врозріз, і тоді там щось таке буде прописано про медіацію, чого ми зараз не бачимо. Тому що те, що каже Мар'яна, швидше за все законодавець, якщо ще будуть йти розмови про перевибори, вони взагалі не будуть нічого такого приймати. Ну, тобто вони не будуть... другого читання не буде до травня. Тому ми маємо, ну, якимось дуже уважно слідкувати от за цими змінами, де ще прописується щось про медіацію, тому що можливі зміни окремо в Закон "Про судовий збір" без Закону "Про медіацію".

_____. Таня.

_____. Т. Конкретно к Doing Business вопрос. Три пункта идет по ADR сейчас в Doing Business. Первый: за наличие закона как такового вообще. Если у нас закон будет и там не будет ничего по сбору, то один пункт уже будет, правильно? Второй пункт: за наличие мотивации в законе, то есть за судебный сбор. Это второй пункт. Если будет один пункт, устроит это? Или нужно оба, два?

_____. Ну, смотрите, конечно же, страну устроит, если будет , да? Если мы хотя бы с чем-то выйдем, то есть это, конечно, уже будет положительно отображено в нашем рейтинге. Но, ну, не знаю просто, насколько это... Я вам могу сказать, что да, методология говорит о том, что какой-то финансовый стимул – раз, то есть это не обязательно повернення судового збору, это может быть, там, ну, другие нереальные вопросы
(Загальна дискусія)

_____. Я последнее уточнение по doing business. И третий пункт – там за наличие возможности обращения к альтернативным способом разрешения, почему у нас полбалла там стоит.

_____. Почему полбалла?

_____. Да. У нас нет возможности обращения к медиации? Она есть, даже без закона она есть.

_____. Возможность есть, и право такое есть.

_____. Нет, уточняющий вопрос к специалистам.

_____. Отвечаю на ваш вопрос. Дело в том, что те люди, которые заполняют анкеты, они не знают о том, что медиация есть и поэтому, этого полбалла у вас нет. И если вы будете... Нет, я просто говорю о... *(Загальна дискусія)*

_____. Так, Наташа, а потім – ви. Я не знаю як вас звати. Так, Наталія Пухальська, а потім пан...

ПУХАЛЬСЬКА Н.А. Я хочу просто обратить внимание всей спільноти нашей относительно того, что говорила Таня, относительно судебного сбора. Если мы самостоятельно внесем изменения в свою редакцию о том, что мы предлагаем 10 процентов и 50, судебный сбор будет одна из спорных статей потому, что там слишком много быть заложено интересов, как и государственных органов по льготе, так и вообще других лиц. То есть, нам нужно всем, это надо подумать, стоит ли нам в своем проекте, который мы будем подавать как спільноті медиаторов, вообще поднимать этот вопрос, или все время говорить, что достаточно Закона о медиации, чтобы получить бал. Чтобы не мы это, как бы, потому что мы идем в сферу, которая не свойственна медиатором, то есть, судебный сбор нас не касается и эти льготы - это не медиаторская фишка. Я не знаю, это ответственность и мы как бы предвидим, потому что там много юристов сидит, и мы знаем эту тему, и мы говорим. Но это будет один из глобально спорных вопросов, на основании которого закон нужно будет все время откладывать.

Или же со стороны государства можно, потому что это правда очень многим госорганам урезали бюджеты по судебному сбору, и это интересно. И здесь, я опять же, я уже говорила на круглом нашем столе: я вижу здесь злоупотребления. Идем в медиацию, вот вам отчет, или договор, но не с целью проведения медиации как таковой, а только чтобы получить льготу.

Потому я бы конечно, если бы это возможно было, просила, чтобы медиаторы не подавали этой формулировки вообще по судебному сбору.

_____. Окей. Якщо ми будемо просити всіх співавторів, щоб це від спільности медіаторів не йшло, чи Doing Business, Easy(?) Business і так далее, тобто ви зможете це пережити? І ми будемо чекати, що можливо це запропонують судді. Якщо вони запропонують, може воно тоді і спрацює, щоб це були не медіатори. які це пропонують.

_____. Тобто чи може бути інший суб'єкт, скажімо так, і не через цей закон, а іншим якимось окремим цим самим.

_____. По судовому збору, я думаю, що ми можемо це питання не чіпати, я думаю, після першого читання, якщо буде дуже потрібно, хтось все одно внесе поправку. Не ми, а хтось.

_____. *(Не чути)*

_____. Пане Владиславе, я з огляду просто на брак часу, оскільки у нас дискусія про те, як судді з медіацією будуть дружити чи не дружити, вона трошки відкладається на робочу зустріч. *(Шум у залі)*

Давайте, пане Владиславе... пане...